

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnine za tuzemstvo: četrtletno 7-80 Din, polletno 13 Din, celoletno 26 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Klerikalci proti interesom našega ljudstva

Klerikalci za naseljevanje italijanskih delavcev pri nas in za izseljevanje naših ljudi v tujino — Zakaj so klerikalci za nettunske konvencije? — Mir morejo jamčiti samo pravične pogodbe, ne morejo ga pa fašistična nasilja ali pa blagoslovljeni pendrek dr. Korošča

Minuli teden so se vršile velike demonstracije proti Italiji in fašistovskim nasilstvom nad našim življenjem onstran mej skoro po vseh večjih mestih naše države. Povod za te demonstracije je dala najprej vest, da so fašistovske oblasti v Trstu zaprle deset slovenskih dijakov, ki so jih obdolžili, da so zažgali v Škocjanu italijansko zastavo, čeprav za to niso imele nobenega dokaza, kakor tudi napoved naše vlade, da bo predložila Narodni skupščini v odobritev tako zvane nettunske konvencije, kar se doslej ni upala storiti še nobena naša vlada. Demonstracije proti Italiji in proti nameri naše vlade, odobriti nettunske konvencije, so se vršile v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Splitu, Šibeniku, Dubrovniku, Sarajevu, Skoplju in drugod. Poudarjamo to zato, ker piše zadnji «Domoljub», da hujskajo proti nettunskim konvencijam samo samostojni demokrati, ki bi radi izzvali — vojno.

Nettunske konvencije so prav tako mednarodna pogodbe kakor je vsaka druga, ki dobi svojo veljavnost šele, kadar jo odobri Narodna skupščina. Ako kdo noče skleniti pogodbe, ki bi mu bila v škodo, to pač še ne more biti vzrok za vojno. S trditvijo, da hočejo samostojni demokrati izzvati vojno, ker se izrekajo proti nettunskim konvencijam v soglasju s širokimi množicami naroda v naši državi, bi radi klerikalci samo prikrili dejstvo, da predlaga te konvencije Narodni skupščini v odobritev šele vlada, v kateri sede slovenski klerikalci. Očitati komu hujskanje na vojno pa ima najmanj pravice «Domoljub», o katerem je znano, da je bil leta 1914. tisti, ki je najbolj hujskal na vojno.

Za «Domoljubovo» hinavščino je značilno že dejstvo, da so pri demonstracijah proti nettunskim konvencijam sodelovali v Zagrebu in Ljubljani tudi katoliški akademiki, torej tisti ljudje, ki se imenujejo pri nas avantgarda klerikalizma. K temu naj še poudarimo dejstvo, da so tudi v ljubljanskem občinskem svetu glasovali zastopniki SLS z oblastnim odbornikom in podžupanom profesorjem Jarcem na čelu za resolucijo, ki pravi med drugim: «Bojimo se, da vsled nadmoči italijanske impulzivnosti, italijanskega kapitalizma, metod italijanskih upravnih oblasti nettunske konvencije ne bodo mogle tvoriti popolno podlago za izmirjenje duhov med obema narodoma. Bojimo se, da bodo dale povod novim zapletljajem. Vsled tega pozivamo kr. vlado, da pri obnovitvi prijateljskega pakta z Italijo in pri sklepanju pogodb, ki so z njim v zvezi, štiti tudi realno enopravnost naših državljanov ter stalno čuva naše nacionalne in gospodarske interese, kakor tudi pri izvrševanju istih v prvi vrsti gleda na koristi naših državljanov.»

V Ljubljani so torej zastopniki SLS skupno glasovali s samostojnimi demokrati, o katerih piše «Domoljub», da hujskajo na vojno, proti prav istim nettunskim konvencijam, proti katerim so protestirali naši državljani tudi po vseh drugih jugoslovenskih mestih in ki jih hoče naša vlada uveljaviti proti volji našega ljudstva. **Ali tudi prof. Jarc in njegovi tovariši v ljubljanskem občinskem svetu hujskajo na vojno?**

Zakaj protestiramo proti uveljavljanju nettunskih konvencij? Res je, da običajno nobena pogodba ne zadovoljuje v polni meri tistega, ki pogodbo sklepa. Vsaka pogodba je sad kompromisa, če pa je bil ta kompromis vsiljen od močnejšega, je jasno, da ne more biti koristen za slabjšega, tem manj, ako močnejši neprestano dokazuje s svojimi dejanji, da hoče slabjšega popolnoma potlačiti k tlom. **Pogodba je le takrat kaj vredna, kadar je mogoče verjeti v iskrenost nasprotno stranke.** Te iskrenosti pa smo doslej od Italije zama pričakovali.

Laž je tudi, kar trdi «Domoljub», da so prav iste nettunske konvencije pred tremi leti sklenili «liberalci» sami z Italijani v času vlade PP. Svetozar Pribičević je pred dnevi v Narodni skupščini ugotovil, da te konvencije niso bile nikdar predložene vladi PP, da ni nikdar sklepala ta vlada o njih in da je prav zaradi tega zahteval pozneje v Narodni skupščini, naj se osnuje poseben zunanje-politični odbor, ki bi ga moral zunanji minister sproti obveščati o razvoju zunanje politike. Mi pa ugotavljamo ponovno, da se teh konvencij ni upala predložiti doslej nobena vlada Narodni skupščini v odobritev in da namerava to storiti šele sedanja vlada, v kateri sedi kot notranji minister dr. Korošec.

Dobro vemo, zakaj piše «Domoljub», da hujskajo samostojni demokrati na vojno. Klerikalno glasilo bi rado na ta način prikrilo grozno dejstvo, da je klerikalni notranji minister dr. Korošec pustil po svojih policijskih organih prelivati kri naših državljanov, ker so manifestirali v raznih mestih za našo državo in proti Italiji. V Beogradu je dr. Koroščeva policija vprizorila naravnost pokolj med manifestanti za pravice naše države in njenih državljanov, na desetine ljudi je bilo minuli teden ranjenih in eden izmed njih, ki se demonstracij niti udeleževal ni, je na posledičnih dobljenih ran v bolnici med tem že umrl. Kdo more trditi, da so bili demonstranti v Beogradu, da so bili vsi množični dijaki, nad katere je šla dr. Koroščeva policija z golimi bajoneti, sabljami in puškinimi kopiti, — samostojni demokrati? Samostojni demokrati, poslanec Kosanović je celo miril demonstrante, da ne bi došlo do izgrede, pa žal, ni uspel. Krvoprelitja bi tudi nikdar ne

bilo, ako bi policija nastopala tako, kakor nastopa v podobnih primerih v drugih kulturnih državah. V Italiji ni bil zaradi protijugoslovenskih demonstracij nihče ranjen. Pri nas pa je orožništvo v Beogradu ponoči napadlo s kamenjem celo dijaški dom, ki ga je zgradil s lastnimi sredstvi kralj Aleksander, in razbilo na njem vse šipe! Res, lepo je reformiral dr. Korošec policijo!

In če so bili vsi ti ljudje, ki so demonstrirali minule dni v vseh navedenih mestih, v resnici samostojni demokrati, potem je lahko SDS ponosna, ker more reči, da ima mnogoštevilne pristaše po vsej državi od Ljubljane pa doli do Skoplja v Južni Srbiji. In potem moremo reči, da bo kmalu odklenkalo tudi ljudem dr. Koroščeve vrste.

Tudi mi smo za mirno sožitje z Italijo, toda na podlagi pravičnosti. Proti nettunskim konvencijam se izrekamo samo zaradi tega, ker se z njimi odpirajo vrata italijanskemu kapitalizmu in imperijalizmu v našo državo, še bolj pa invaziji italijanskih delavcev, ki bodo le povečali brezposelnost pri nas in odjedali za majhno plačo našim ljudem že itak skromni zaslužek. Naši ljudje si ne bodo hodili iskat kruha v Italijo, kjer je dovolj stradajočih in kjer bi bili vedno izpostavljeni preganjanjem od strani fašistov, vsekakor pa je gotovo, da bodo prihajali Italijani k nam v čim dalje večjem številu, ako se odobré nettunske konvencije v sedanji obliki, in da bodo za košček polente prevzemali vsako delo našim ljudem, ki ne morejo delati za tako skromno plačilo. Na ta način se bo le še povečalo izseljevanje naših ljudi v tuje dežele, ker ne bodo našli zadosti kruha doma. **Če smo proti odobritvi nettunskih konvencij, smo pred vsem za to, ker hočemo, da se zavarujejo življenjski interesi naših ljudi in da bi našim državljanom ne bilo treba hoditi s trebuhom za kruhom v tujino, ker bi nas doma izpodrivali Italijani.**

Klerikalne hujskarije proti SDS radi tega njenega stališča nas ne bodo odvrnile od navedenega naziranja, tem manj, ker ga odobrava ogromna večina naše javnosti, kakor so pokazali dogodki zadnjih dni.

Nas tudi ne moti prav nič dejstvo, da zahtevajo sprejetje nettunskih konvencij londonski bankirji, pri katerih išče sedanja vlada posojilo. Prav dobro vemo, da ti bankirji iščejo pri tem samo svoje koristi, ne pa naših. Angleški kapital je zainteresiran tudi v Italiji, pa bi rad žel dobiček direktno pri nas kakor tudi potom Italije, tako da bi nas izžemal od dveh strani.

«Domoljub» napoveduje, da bodo klerikalni poslanci glasovali za nettunske konvencije, in sicer zato, ker hočejo preprečiti krvav spopad z Italijo. To je prazen izgovor, kajti do krvavih spopadov bi lahko prišlo le tedaj, ako bi ne izpolnjevali ratificiranih pogodb in ne od Narodne skupščine neodobrenih. Klerikalci se pač bojé, da bi mogli zaradi tega vprašanja zleteti iz vlade in zato zapostavljajo tako interese države kakor naroda svojim osebnim in strankarskim koristim. Odtod tudi izvira njihovo bevskanje, da hujskajo samostojni demokrati na vojno, ker se iz-

rekajo proti ratifikaciji nettunskih konvencij, kakršne so sedaj. Če bi bili naši klerikalci poštteni, bi zahtevali izpremembo teh konvencij v korist naše države, ne pa zahtevali, da jih naša država odobri proti volji vsega naroda, ki spoznava njihovo škodljivost za svoje življenske interese.

Pošten sporazum med Italijo in Jugoslavijo ne bo rodil vojne, roditi jo morejo le nepoštene in krivične pogodbe, ki ne morejo imeti trajne vrednosti.

Naši klerikalci naj vedo, da jim bo njihovo izdajalsko delo še ob pravem času poplačano in da se ne bodo izognili ljudski sodbi, kljub vsej lažnivosti, ki jo prodajajo v svojih listih pod zaščito tistih, ki so leta 1914. celo z monštrancami v rokah hujskali na vojno.

Politični pregled

Ker je vlada

poslala Narodno skupščino zopet na neprostoovoljni odmor

V glavnem iz strahu pred odločnim nastopom KDK proti nameravani ratifikaciji nettunskih konvencij in so bili vrhutega ta teden še pravoslavni binškoštni prazniki, se je Vukičevićeva vlada vdala popolnemu brezdelju, tako da v vladi in Narodni skupščini ni bilo važnejših dogodkov.

Tem večja živahnost pa je vladala izven parlamenta, ker je bila vsa javnost pod vtisom sklepa vlade, da ratificira nettunske konvencije. Dogodki, ki so se odigrali tekom minulega tedna po vsej državi, so

globoko razgalili Vukičevićev režim; največji fiasko pa je doživel dr. Korošec.

Spricho odpora, ki se je pojavil v vsej javnosti proti nettunskim konvencijam, si vlada ni znala pomagati drugače, kakor da je pokazala pravo lice in

poslala v boj policijo in orožnike.

Postopanje vlade ni izzvalo ogorčenja samo v prečanskih krajih, temveč tudi v Srbiji in v Beogradu samem. Minulo sredo 30. maja je priredilo beograjsko dijaštvo

demonstracije proti Italiji in nettunskim konvencijam.

Dr. Korošec se je tega tako prestrašil, da je mobiliziral v Beogradu vso žandarmerijo ter zapovedal, da morajo

na ljudi streljati.

Žandarmerija je to povelje gosp. doktorja Korošca vestno izpolnila. Po beograjskih ulicah je tekla kri in bilo je

tudi več mrtvih, v bolnicah pa leži nad 50 težko ranjenih.

Na enak način je postopala dr. Koroščeva policija tudi v vseh drugih mestih, zlasti v Dalmaciji, kjer vlada proti nettunskim konvencijam največji odpor. Poslanci KDK so radi tega postopanja, ki daje dru. Korošču krvavo spričevalo o njegovi nesposobnosti, nastopili v Narodni skupščini tako ostro in odločno ter zahtevali od vlade zadoščenje za prelito kri, da si vlada ni znala pomagati drugače, kakor da je

odposlala Narodno skupščino na počitnice.

KDK je sklenila, da bo vodila v Narodni skupščini najostrejšo obstrukcijo, obenem pa bo vložila obtožbo proti dr. Korošču.

Razumljivo je, da je prelihanje krvi javnost še bolj razburila. Razna nacionalna društva so po vsej državi sklicala protestna zborovanja proti policijskemu nasilju dr. Korošca. Dr. Korošec pa je šel še dalje in je

prepovedal kratkomalo vse shode

in dal policiji nalog, naj jih če treba tudi s silo prepreči. V glavnem pa je bila ta prepoved naperjena proti velikemu manifestacijskemu shodu KDK na Sušaku in v Osijeku. Klub KDK bo za to nečuvno nasilje in kršitev ustave pozval dr. Korošca seveda na odgovor in bo tudi radi tega vložil zoper njega obtožbo v Narodni skupščini. To nasilno postopanje dr. Korošca pa ga je tako diskreditiralo, da priznavajo tudi vladne stranke, da je

postal dr. Korošec nemogoč

in bo moral bržkone že v kratkem odstopiti kot minister.

Zaradi protestov proti nettunskim konvencijam so se čutili Italijani užaljene in je

Italijanski poslanik v Beogradu vložil pri vladi kar tri proteste

in zahteval zadoščenje. Z ozirom na to je tudi naša vlada protestirala v Rimu

radi incidentov, ki so se odigrali na italijanski meji, kjer so fašisti napadli naše konzule, preganjali in zapirali ter pretepali naše ljudi, sramotili in zasmehovali našo državo ter opljuvali in zažgali jugoslovensko zastavo. Splošno začudenje je zaradi tega izzval ponujen odgovor naše vlade na italijansko protestno noto. Naša vlada se je v Rimu opravičila in izjavila, da bo poravnala vso škodo, ki je bila pri demonstracijah storjena italijanskim državljanom. Značilno je, da so fašisti z odgovorom naše vlade zadovoljni. O tem ponovnem in nepotrebnem ponizanju pred Italijo bo KDK sprožila razpravo še v Narodni skupščini, ki se zopet sestane v petek, 8. maja.

Razumljivo je, da so ti dogodki

zelo omajali položaj vlade,

ki je že itak ves čas v skrajno mučnem položaju in poka na vseh straneh. Radikali se med seboj prepirajo, ker je večina proti Vukičeviću.

Glavni odbor radikalne stranke je vložil proti Vukičeviću obtožbo,

o kateri bo razpravljala radikalni poslanski klub v svoji, v ta namen sklicani seji 8. maja. Situacija je za Vukičevića in njegovega najožjega zaveznika silno neugodna in splošno se pričakuje, da bo radikalni klub Vukičevića prisilil, da odstopi.

V nič boljšem položaju ni g. Davidović. Davidovičeva demokratska stranka se je izkazala kot izrazito srbijansko-hegemonistična stranka, ki zvesto podpira Vukičević-Koroščevo policijski režim in se za potrebe ter zahteve prečanskih krajev sploh ne briga. Zaraditega je zavladovalo

med prečanskimi pristaši Davidovičeve stranke silno nezadovoljstvo.

Soteščan:

V vrtincih usode

(Povest nesrečne žene.)

(Dalje.)

«Kako me zasači Meljor, bom izgubljena.»
Tu je samokres, rabite pa ga le v nujni sili.»

«Sedaj se ga ne bojim, dobro znam pomeriti in zadeti.»

«Tedaj me ne skrbi, da bi se vam beg ne obnesel.»

«Bojim se, da bom zablodila, ker nisem vajena kraja...»

«V šumi, kakšno uro od bolnišnice, je pastirska lopa, kjer boste našli mojega konja; dvignite mu sedlo, pod katerim je shranjen zavitek z obleko in denar. Preoblecite se in odjezdite v mesto, nastanite se v hotelu »Zvezda«, tam se bova sestala in poglabila v posvetovanje.»

«Ali ne pojedete z menoj?» jo je zasrbelo.
«Kje nameravate ostati?»

«Tukaj», ji je pokazal na posteljo. «Ne bojim se ničesar, saj mi ne morejo škodovati.»

«Kakor ptica bom poletela iz kletke in utešila hrepenenje po otroku.»

«Po čigavem otroku?» je Evgen vnovič ospnil.

«Po mojem edincu.» Leonora mu je povedala zgodbo o najdražjem, kar ji je ostalo od nesrečnega zakona.

«In kdo vam ga je ugrabil?» ga je bolela njena izguba. «Tak razbojnik zasluži občutno kazen!»

«Nihče drugi ko Lambert ali njegov zaveznik. Sicer mi je Meljor to utajil, a mu ne verjamem.»

«Upravitelj je lažnik; uničiti je hotel tudi nedolžnega otroka, načrt pa se mu je izjalovil. Vi ste na poti v življenje, nasilnika pa bo zadela zaslužena kazen.»

«Oh, kako vam bom hvaležna!»

«Poprej ne odneham, dokler vam ne vrnem, kar ste po krivici izgubili. Požurite se, milostiva!»

Odprl ji je vrata celice, Leonora se je preoblečena zavila v plašč in odšla po hodniku. Za njo se je plazil možak, ki jo je na dvorišču dohitel in ustavil.

«Kdo si?» se je osorno zadril.

Žena je podvojila korake in bežala proti izhodu.

«Stoj!» je glasneje zakričal ter jo zgrabil za plašč.

Izmuznila se mu je, toda zlobnik jo je zopet ujel in zasadil svoje kremlje v njene rame. S težavo se mu je izvila ter mu namerila s samokresom. Umaknil se je, misleč, da stoji pred nevarnim nasprotnikom, kjer ni varen življenja.

Njegov umik jo je opogumil, brž je odmirila železna vrata in zbežala v označeni smeri proti gozdu.

Meljor se ni upal takoj za oborožencem, sledil mu je od daleč, kmalu pa se je vrnil nazaj na dvorišče.

Begunka je dospela v gozdič v pastirsko stajo, kjer je našla konja, denar in obleko. Urno se je preoblekla in odjezdila v silnem diru proti glavnemu mestu.

XIX.

Odkar je Narcisa opazila, da jo zalezuje brat Karel, graščakov privrženec, je živela v neprestanem strahu za svojega rejenčka. Slutila je novo nevarnost, uverjena, da ji bo Lambert skušal škodovati. Posvetovala se je z gospo Škarlelo, kateri je po ovinkih naročila, naj pazi na vsako nepoklicano osebo. Rednica ji je obljubila strogo nadzorstvo, misleča, da čuva otroka, kateremu je vzgojiteljica prava mati.

Bolj kot prej se je Narcisa izogibala ulice, kolikor ji je dopuščalo opravilo. Z nobeno tujo osebo ni občevala in nikogar ni vabila v svoje stanovanje.

Nekega popoldne jo je iznenadilo rono trkanje na vrata. Vstopil je mož, imenitno oblečen, s srpim pogledom in z resnim obrazom.

«Ali je dovoljeno?» je vprašal porogljivo, ker ni čakal poziva.

Plašno je odložila delo, roke so ji omahnile v naročje.

«Zares častno opravilo!» je pogledal njeno vezenino. Zaničljivo je namrdnil čelo in dostavil: «S tem boš ovekovečila slavo svojega imena.»

«Pošteno se preživljam», ga je ponovno zavrnila. «Sicer pa te nisem vabila, v pismu sem ti razodela.»

«Pisma, katero si pustila na mizi, nisem razumel. Sanjala si o umoru neke Leonore Pelanove, zanesljiva poročila pa govori, da živi kot bolnica v norišnici v Neurju.» Po-

Vse kaže na to, da bo ta stranka popolnoma razpadla.

V Slavoniji so vse organizacije sklenile, da korporativno izstopijo iz Davidovičeve stranke in se pridružijo KDK, ker vidijo, da je to edina stranka, ki res zastopa interese prečanskih pokrajin in vodi neustrašeno borbo za resnično in popolno enakopravnost vseh državljanov.

Ta pokret se je začel naglo širiti tudi na Hrvatskem in v Dalmaciji.

Zato je vodstvo Davidovičeve stranke sklicalo 4. junija v Zagrebu

konferenco zastopnikov prečanskih demokratov.

Udeležilo se je konference 238 delegatov. Vsi so zelo ostro kritizirali politiko stranke, zlasti pa naglašali, da se stranka sploh ne briga za želje in zahteve prečanov, marveč se je slepo udinjala velikosrbskim hegemonistom, tako da so prečanski Davidovičevci (v Sloveniji so že itak popolnoma izginili) samo še štafaža srbijancev. Tudi oba poslanca, dr. Ribar in dr. Angjelinović, sta morala to priznati. Končno je bila sprejeta resolucija, v kateri

zahtevajo revizijo ustave, vpoštevanje prečanskih zahtev in odpravo srbijanske nadvlade.

sicer bo Davidovičeve stranke v prečanskih krajih še pred prihodnjimi volitvami konec.

Vodstvo demokratske stranke je sedaj v hudi zadregi, ker ne more ne naprej ne nazaj. Če vpošteva zahteve zagrebške konference, se zameri srbijancem, če pa jih hoče izpolniti, ni druge poti kakor da zapusti Vukičevića in se pridruži KDK.

O londonskem 14milijardnem posojilu

je sedaj vse utihnilo. Klerikalci in radikali so že cele mesece napovedovali, kako dobro da bodo delili, in so se širokoustili, da je že vse gotovo. Sedaj pa se je izkazalo, da

Angleži Vukičeviću in Korošču ne zaupajo in zahtevajo vedno nove garancije, zlasti pa

da glasuje za to posojilo tudi KDK kot predstavnik prečanskih pokrajin. Razumljivo je, da KDK taki vladi, ki nima zaupanja naroda, ki uganja najhujšo korupcijo in ki se je proslavila s prelivanjem krvi, ne more zaupati. Zato seveda tudi ne more glasovati za to posojilo, tem manj, ker nima jamstva, da bo posojilo pravično razdeljeno in da pri tem ne bo šla polovica za »zarado«.

S posojilom zategadelj zaenkrat ne bo nič.

To pa pomeni za vlado najhujši udarec, ker je polagala vse svoje nade na to, da si bo s tem posojilom kupila zaupanje naroda. Kakor vse kaže,

bomo kmalu imeli krizo vlade.

Nekateri celo napovedujejo, da bo morala vlada odstopiti še ta teden pred sestankom Narodne skupščine. Kako vlado bomo dobili potem, je težko reči. Vsi politični krogi — razem klerikalcev seveda, ki stojé in padejo z Vukičevićem — pa naglašajo, da

brez KDK ne bo šlo.

KDK je danes v državi tako močan faktor, da se brez nje ali celo proti njej ne dá vladati.

Tega se zavedajo tudi klerikalci, ki pa tudi vedo, da je njihovega paševanja z vstopom KDK v vlado konec. Zato se poslužujejo vseh sredstev, da bi to preprečili. Pomagala pa jim ne bo ne Koroščeva policija, ne hudič in pekeli, ne laž in natolčevanje. Kajti ljudstvo je klerikalno-radikalnih kravjih kupčij sito in zahteva vlado poštenja, reda in zakonitosti. Dokler KDK nima jamstva, da dobimo res tako vlado, v vlado ne bo šla, marveč bo raje ostala v opoziciji in čakala do prihodnjih volitev, ko ji bo narod sam dal moč, da bo imela v parlamentu večino in ji ne bo treba sklepati kompromisov z drugimi »trankami. Na to pa morajo delati vsi njeni pristaši in že danes skrbeti, da se vrste KDK ne samo podvoje, ampak podsetorijo. To je edina prava in sigurna pot do zmage, da zavlada končno v naši državi prava demokracija, enakopravnost, red, zakonitost in s tem blagostanje vsega poštenega in delovnega ljudstva.

Velezanimiva šola za naše gasilce v Ljubljani

Jugoslovenska gasilska zveza, ki šteje 616 gasilskih društev Slovenije v 36 gasilskih župah, je priredila v soboto in nedeljo dne 2. in 3. junija v Ljubljani tehnični tečaj za svoje podeželske gasilske vaditelje. Tečaja se je udeležilo nad sto podeželskih gasilcev, ki so z največjim zanimanjem sledili predavanjem in tehničnim izvajanjem, ki so se pod vodstvom zveznega podstaroste Jerneja Vengusta in Josipa Turka začela v soboto ob 1. popoldne.

Oddelek ljubljanskih prostovoljnih gasilcev je pod vodstvom g. Milka Hojana seznanil udeležence s prepotrebni prostimi in redovnimi vajami, nakar je g. France Pristovšek temeljito in razumljivo obrazložil ustroj brizgalnic vseh vrst. Sledilo je predavanje g. Konrada Goligranca o konserviranju in rabi cevi in konopcev, o stavbah, požarnem redu in gasilskih ogledih. Predavatelj je s svojo živo besedo zainteresiral vse poslušalce. In kot zadnja točka sobotnega predavanja je zatem sledilo velepoučno predavanje g. dr. Otmarja Krajca o prvi pomoči in transportu bolnikov. Kakor zna le g. dr. Krajec, je na preprost in temeljit način v dveurnem predavanju seznanil poslušalce z vsem, kar jim je treba znati, ako hočejo ponesrečencem res pomagati. S praktičnimi poskusi in vajami je dal udeležencem priliko, upoznati se z vsemi pripravami, ki so nam v nesrečah potrebne.

V nedeljo dopoldne je začel s predavanji gospod Ljudevit Musek, ki je udeležencem nazorno obrazložil ustroj gasilskih društev ter jih pripravil k ustanavljanju novih in nadziranju starih gasilnih društev. Sledilo je predavanje g. Avgusta Vengusta o dolžnostih župnih in društvenih funkcionarjev, o disciplini, nastopih, taktiki itd. To predavanje je bilo važno in zanimivo, kajti predavatelj je opozoril na vse nedostatke, na katerih bolehalo naša gasilna društva. Želeli je le, da se podeželski gasilski vaditelji res zavzamejo za odpravo vsega, kar škoduje in smeši gasilna društva. Teoretičnim predavanjem so sledile nato tudi praktične vaje. Pod vodstvom g. Janka Hojana so se udeležencem obrazložile različne vrste brizgalnic, lestev itd. Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo je nastopilo z na-

kazal ji je uradno potrdilo z označbo, kdaj in zakaj je bila sprejeta v bolnišnico.

«Z lastnim nasilstvom se ponašaš», je zavrgla njegovo dokazilo.

«Našla je, kar je iskala. Oskrunila je dan najne poroke in pozneje me je napadla s samokrešom. Poglej, kako nepremišljeno razdiraš, kar je sklenjeno pred Bogom. Kako se boš opravičila?»

«S tem, kar sem čula na lastna ušesa...»

«Prazna domišljija, nikar me ne razburjaj!»

«Povej mi, kdo te je obvestil na letovišču o umoru Leonore Pelanove in od koga si zahteval ukradene papirje?»

«Nihče», je pilnil razjarjen. «Kdo naj volja budalosti tvoje domišljije?»

«Ali ne veš, kako si me preganjal po razstanku z ničvrednim neznancem? In kaj si govoril ob moji postelji, kjer sem se potuhnila, da sem te premotila?»

«Sodeč po besedah bi rekel, da se ti je zmešalo...»

«Rad bi me spravil v norišnico kot Leonoro...»

«Tako sumničenje odklanjam. Nisem ti še skrivil lasu, Leonora pa uživa, kar je zaslužila.»

«Tvoj razgovor z neznancem mi ne bo nikoli izbrisan iz spomina...»

«Ali boš izvajala posledice?» je izrekel po kratkem molku.

«Ne, dokler boš pustil v miru mene in očeta.»

«Zahtevam, da se vrneš na Ležišje, ali pa te bo primoralo sodišče po zakonu...»

«Nihče me ne bo prisilil, da bi ravnala proti svoji volji.»

«Proti svoji trmi», ji je popravil. «Ampak najprej bom govoril jaz in svet bo strmel, kadar odkrijem hudobnosti, katere sem pokrival s svojim imenom.»

«Oh, ubogi oče!» Narcisa je bolestno zahtela ter si pokrila obraz z rokami.

«Pa tudi brat!» je maščevalno dostavil. «Dovoli, naj prečitam obtožnico, katero je sam sestavil in podpisal.»

Graščak je odprl listnico, razvil je listič in čital: «Podpisani potrjujem, da sem ponaredil menico za 50.000 srebrnikov, glasečo se na ime mojega svaka graščaka Lamberta z Ležišja, ki mi jo je dobrotno priznal in odpustil zaslužen kazen.»

«Lažniku ne verjamem», je Narcisa neverno odkimala.

«Ali poznaš to pisavo?» ji je pokazal podpis na izjavi.

«Tudi brata si zapeljal? Tako si vsakemu posebej pritisnil na čelo znamenje sramote.»

«Lahko jo izbrišeš, ako izpolniš mojo željo. Vrni se nazaj v moje naročje, ali pa trpi zase in za druge! Vsi ste v mojem oblastvu.»

Narcisa je omahnila na stol; vrgel jo je strah pred novo pokoro, katero bo morala sprejeti. «Odpovem se življenju», je govorila v pretresljivem joku. «Pripravljena sem umreti iz ljubezni do nesrečnega očeta.»

«Odklanjam vsako odgovornost... Lahko si izbereš smrt, a jaz bom pojasnil svetu, zakaj si to storila.»

«S teboj ne morem živeti», je jeknila obupno.

«Zato, ker ljubiš drugega... Zaradi njega si se ponižala v uboštvo in zavrgla bogastvo.»

«Ker obsojam krivico», mu je odvrnila.

«Čigav je otrok, za katerega se zavzemaš?» je zagrmel razjarjen.

«Tvoj», jo je osrčila ljubezen do nedolžnega otroka. «Mati mu je Leonora, tvoja zavržena soproga.»

Kje je izvržek, kukavica v tujem gnezdu?»

«Izročila sem ga skrbnemu varstvu in zaščitila pred zalezovalci.»

«Prav. Tako lahko brez ovire odpotuješ, moj voz stoji na cesti...»

«Kam naj odpotujem?» je ostrmel.

«Z menoj na Ležišje. Ni še prodrla v javnost vest o najinem razdoru; mislili bodo, da se vračaš z letovišča...»

«Ne morem s teboj», se je branila, zakaj nemogoča se ji je zdela misel na odhod z morilcem lastne soproge. Kdo bo povedal otroku, da živi njegova mati ter ga položil v njeno naročje? Ali naj ga izroči okrutniku, da ga uniči, kakor je hotel uničiti njegovo mater?

«Bridko boš obžalovala svojo trmo», ji je zapretil in zgrabil za roko. «Preden bo zatonilo sonce, bosta tvoji oči in brat oddana sodišču, ako ne izpolniš moje želje.»

«Nasilnik!» je kriknila z obupnim glasom. Takoj pa ji je odpovedala telesna in duševna moč, zopet se bo morala pripraviti za rovo žrtev na oltarju svoje rodbine.

«Ali hočeš?» jo je prižgal. «Ura poteka.»

«Počakaj, da se poslovim», se je uklonila in odšla iz sobe. Tekla je k rednici Škarleli naročit, naj pazi na otroka, za kar ji je da'a

vadno ročno, snemalno in pa parno brizgalnico, dalje z mehnično Magirusovo lestvo, stikalnimi lestvami, raztezalnimi lestvami, strešno lestvo in kljukastimi lestvami. Gasilno društvo tobačne tovarne je nastopilo s svojo vozno četverokolno brizgalnico. Gasilno društvo Kozarje-Podsmreka je pokazalo svojo kombinirano brizgalnico, ki je glede na svoj ročni in motorni pogon jako praktična za naša podeželska gasilna društva, ki nimajo vedno na razpolago strokovno izvežbanega strojnika. Gasilno društvo Bizovik je nastopilo s svojo snemalno-motorno brizgalnico, gasilno društvo Moste pa s svojo dvokolno motorko. Vsako društvo je poslalo tudi oddelek svojega moštva, ki je pokazalo udeležencem, kako je treba z brizgalnico ravnati in kako jo je pognati v delo. Ob priliki razkazovanja brizgalnic je trobentaški vodja, mestni poklicni gasilec g. Košiček, seznanil udeležence tudi s potrebnimi gasilnimi signali. Končno so nastopili tudi mestni poklicni gasilci pod vodstvom g. Ivana Furlana ter razkazali udeležencem vse svoje gasilske in reševalne priprave. Udeležence so zlasti zanimale razne krinke proti dimu in plinu, skakalni in drsalni prt, rešilni pasovi in razne druge priprave, ki jih vodijo gasilci s seboj na požarišče in k drugim nesrečam. Višek zanimanja je vzbujala mogočna avtomobilna brizgalnica, ki je bila res nekaka kraljica v primeri z ostalimi delujočimi brizgalnicami.

Tečaj je zaključil oddelek plezalcev ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva, ki je pod vodstvom g. Karla Štruklja pokazal nekaj prav lepih plezalnih vaj s kljukastimi lestvami. Po končanem tečaju so si udeleženci ogledali ljubljanski velesejem, kjer so bile ravno tedaj v obratu ondi razstavljene brizgalnice različnih tvrdk.

Taki poučni tečaji so za razvoj in napredek našega gasilstva velikega pomena in le želeli bi bilo, da zveza nastopi s sličnimi tečaji po posameznih župah, kjer bi se lahko udeležilo tečaja vse moštvo dotičnih gasilnih društev. Da so se mogli kriti udeležencem stroški, gre predsvem zahvala obema velikima županoma, ki sta zvezi v ta namen votirala primerno podporo iz tozadavnega državnega kredita. Hvala jima in vsem, ki so pripomogli k tako lepemu in potrebnemu gasilskemu dnevu.

zavitek z denarjem. «Odpotovala bom za nekaj časa k sorodnikom v daljne mesto», ji je omenila. «Olej, da se otroku kaj hudega ne primeri.»

Lambert je stal pri oknu in videl, da je Narcisa hitela čez dvorišče v preprosto hišo nedaleč od palače. «Tam bom našel otroka in njegovo rednico,» se je ugriznil v blede ustnice, «najprej pa moram dobiti njo, da pokrijem sramoto.»

Kmalu je prispela Narcisa s kovčgom, vrgla ga je na voz in sedla zraven graščaka. «Zdaj si moja», ji je položil roko okrog pasu, po obrazu se mu je prelivala vražja zadovoljnost. Našel je zvižajočo in dosegel, kar je nameraval.

«Kam me boš odvedel?» ga je vprašala med vožnjo po daljšem molku.

«Na jug, da se razvedriš in pozabiš. Od tam te popeljem domov na Ležišje,» ji je odgovoril.

Narcisa je vzdihnila in molčala.

XX.

Preoblečena Leonora je jezdila proti glavnemu mestu. Za gričem ji je izginilo Neurje — njena dosedanja mučilnica, dočim se je v daljavi belilo predmestje kakor rešilna zarja po viharni noči. V mislih je objemala otroka, vse ovire je sklenila premagati, njeno trpljenje je izginilo v globini materine ljubezni. Nova moč je oživela v njenih prsih — upanje v novo življenje na strani svojega edinca.

Na nebni modrini je bledele polna luna med zvezdami, ki so druga za drugo ugašale v vsemirju. V samotno mestno ulico je posijala vzhajajoča zarja.

DOPISI

POLJANSKA DOLINA. Zadnja sokolska prireditev na binško nedeljo je v vsakem oziru izpadla prav povoljno. Vse telovadne točke od naraščaja do odraslih telovadcev in telovadkinj so se izvršile za naše razmere prav dovršeno, v zadovoljstvo obilega občinstva in gostov od blizu in daleč. Posebno je gledalecem ugajala telovadba na orodju, za kar so telovadce v priznanje in zahvalo nagradili z obilnim ploskanjem. Kakor že omenjeno, je bila prireditev prav dobro obiskana. Naš Sokol je lahko ponosen na to prireditev, na kateri se je pokazala njegova delavnost, požrtvovalnost in vztrajnost. Po telovadbi se je razvila neprisiljena prosta zabava v Sokolskem domu, ki je trajala v pozno noč. — Ob tem času, kmalu po začetku meseca junija, se je prejšnja leta z ugodno pomladjo že pričela košnja. Letos pa, kakor vse kaže, se bo morala odložiti na konec meseca, ker je trava v rasti zaradi neugodnega in hladnega, naravnost mrzlega vremena silno zaostala; celo tako zaostala, tudi če se še tako popravi, se bo pri prvi košnji le malo nakosilo. Če ne bo pozneje, jeseni, boljše, bo za kmeta letos tu pri nas kaj trda. Prej razne nezgode, zdaj pa še slabe letine; nobenih posebnih dohodkov, a plačilna bremena in dajatve pa vedno stare.

PRAPROTNO-BUKOVICA. Prostovoljno gasilsko društvo na Bukovici priredi v nedeljo 17. junija veliko vrtno veselico z godbo in srečolovom na Praprotnem v gostilni «Kazina». Ker je društvo na novo ustanovljeno in še brez gasilskega orodja, prosimo cenjeno občinstvo in tovariše gasilce, da se udeležijo veselice v obilnem številu in nas gmotno podprejo. — O d b o r.

CERKLJE PRI KRANJU. Prostovoljno gasilno in reševalno društvo «Cerklje pri Kranju» boče in mora izboljšati gasilno orodje ter si nabaviti motorno brizgalno, ki bi odgovarjala resnični krajevni potrebi. V ta namen zbira prispevke. Obrata se do vseh dobročutečih src. Prispevajte vsak po svoji moči! Vsak, tudi najmanjši dar se hvaležno sprejme. «Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača». Priložite tudi Vi ne-

Junaška begunka je zavila pred dogovorjeno gostilno «Zvezda», izročila je konja hlapcu z napitnico in naročilom, naj ga oskrbuje, dokler se ne povrne. Takoj po zajutreu se je odpravila v mesto na poizvedovanje po otroku, čeprav je obljubila Evgenu, da ga bo počakala. Hodila je iz ulice v ulico, upanje in ljubezen sta oslajala njene korake.

Na glavnem trgu je opazila moža, ki je čakal, da bi ga kdo pozval na delo. Od presenečenja so se ji zašibila kolena in srce ji je vzkipevalo, zakaj spoznala je moža, čigar ženi je izročila nekdanj svojega otroka. Tako je našla po naključju živo sled, ki jo je toliko časa iskala. Vendar pa se ni mogla opogumiti, da bi bila stopila predenj ter ga vprašala po otroku. Ni bila še dovolj utrjena v zavesti, da je resnično on, katerega ji je naslikala domišljija.

Počasi se je sprehajala po trgu, čakaje, kam bo odšel, da mu bo neopazeno sledila. Mimogrede se je ustavila ob delavcu, čakajočem na zaslužek. Podarila mu je dvajsetico, na kar ga je vprašala, ali pozna moža, stoječega na nasprotni strani.

«To je postrežček Škarle», ji je povedal med dvomljivim opazovanjem.

«Ali je oženjen?» je radovedno poizvedovala.

«Da,» je pritrdil. «Nekaj časa je slabo shajal, odkar pa redi tujega otroka, se je dvignil na konja.»

«Morda je plačan za oskrbstvo?»

«Od tujke, ki mu je pustila otroka, ne dobi ničesar. Pač pa ga podpira neka druga gospa iz usmiljenja do sirote.»

kaj! Vsakemu posamezniku se ne bo poznalo. Toda nam pa boste mnogo pomagali, da čimprej izvedemo načrt, ki je tako nujno potreben izvršitve. Vsa imena darovalcev se bodo objavila v listih. — Na pomoč!

KRAŠNJA. Tukajšnji odbor, ki snuje ustanovitev gasilskega društva, je priredil dne 28. maja vsestransko dobro uspelo veselico na vrtu gosp. Udovca. Vse vasi, ki bodo uživale zaščito gasilskega društva, so tekmovali pri pripravah za veselico, odbor sam pa je pripomogel s svojo umetniško iznajdljivostjo, da so bili vsi veselničarji duševno v najboljšem razpoloženju, pa tudi telesno dobro postreženi. Glasbeno vrlo izvežbana domžalska godba je vabila brezskrbno mladež k neumornemu plesu, ki ni delal moralno nobene škode, gmotno pa vrgel odboru lep dobiček. Naša brhka dekleta so prodajala nevsiljivo za potrebno brizgalno šopke in darovane jestvine, sčasiti fantje so pekli koštruna, resni možakarji točili pijačo, žene pa so rezale kolače in šunko. Ljudstva se je kar trlo. Tudi sosednje občine so odposlale precej gostov, videli pa smo zlasti mnogo uniformiranih gasilcev. Še celo Ježica se je odzvala z različnimi gosti. Veselica je potekla brez incidenta, le običajnemu policaju, ki je modro, a strogo izvrševal svoje pravice, se je pripetila majhna nesreča v tem, da je bil pri aretaciji krepkega Domžalčana sam aretiran in postavljen v zapor. Veselico smo zapuščali z zavestjo, da smo se za zapravljene «kovače» dobro zabavali v naši divni Krašnji in pripomogli društvu, da si nabavi potrebno orodje. — Na pomoč!

KRASINEC V BELI KRAJINI. Ze nekoliko let sem so pri nas obljubljal, seveda vsakokrat le ob kakem požaru, da bodo ustanovili gasilno društvo. Toda vedno je ostalo le pri besedah, dokler se tega dela ni oprijel z vso vnaemo in energijo naš, za našo vas velezaslužni posestnik Peter Pezdirc iz Krasincea. Na njegovo prizadevanje so lansko leto koncem septembra res ustanovili društvo ter izvolili sledeči odbor: Peter Pezdirc, načelnik; Niko Joklevič, podnačelnik; Niko Kambič, blagajnik; Anton Stankovič, tajnik; itd. Kako se je naš odbor oprijel svoje naloge, se razvidi iz tega, da imamo po osmih mesecih že novo četverkolno brizgalno, katere blagoslovitev je bila na binško nedeljo ponedeljek dopoldne na Krasincu. Kumoval

«Pa kje je otrokova prava mati?»

«Govorijo, da se je ponesrečila, ali pa jo je nekdo umoril. Škarle je bil brez sredstev in je sklenil otroka oddati v mestno zavetišče, v zadnjem trenutku pa se mu je odprlo plemenito srce in oskrbelo otroku primerno vzgojo.»

«Kdo je neki ta dobrotnica?» jo je natihem zaskrbelo. «Morda se je plačana graščakova najemnica izdala za njegovo mater ter ga bo izročila okrutniku, čim bo nekoliko dorasel.»

Postrežček Škarle se je medtem naveličal dolgočasnega čakanja ter se je odpravil proti domu. Za njim je v primerni razdalji odšla tudi Leonora, roke so se ji širile v objem in ustnice v poljub ob misli na dragega izgubljenca.

Dospela je pred hišo, kjer je stanovala Škarletova družina. Vrata so bila še odprta, kamor je izginil mož, ki ga je zasledovala. Zavila je po stopnicah v podstrežje, srce se ji krčilo in raztezalo v napetem pričakovanju.

Odprla ji je preprosta ženica ter jo je nezaupno motrila od nog do glave. Spomnila se je naročila otrokove dobrotnice, naj pazi na njenega varovanca. Njeno skrbno oko je zaslutilo nevarnost, preden je tukaj spregovorila kakšno besedo.

«Vi ste gospa Škarlela ter imate nekega refenca,» je začela po kratkem molku. «Prišla sem zaradi važne zadeve.»

«Pa kdo vas je poslal?» je strmelala ženica, videča, da se je izpolnilo njeno domnevanje.

«Srce me je privabilo...»

(Dalje prih.)

je gospod minister n. r. dr. Niko Županič iz Primostka. Slavnosti so se udeležila tudi sosednja društva, Mellika z zastavo, potem Gradac in Pravitina. Govorili so: domači župnik, boter dr. Županič, načelnik g. Voss iz Mellike in društveni načelnik g. Peter Pezdire. Po končani svečanosti je bil obhod z brizgalno skozi vas na vrt g. Županiča, kjer je bilo skupno kosilo in društvena veselica. Igrala je metliška mestna godba. Popoldne so prihiteli ljudje z avtomobili, vozovi, kolesi in peš iz bližnje in daljne okolice, tako iz Mellike, Crnomlja, Semiča, Adlešič in sosednji Hrvatje. Mi Krasinčani smo dolžni vsem, ki so nas obiskali in onim, ki so nam z lepim izkupičkom pripomogli do izplačila nam in okolici prepotrebne brizgalne, izreči najprisrčnejšo zahvalo.

OPLONICA. Čebelarstva podružnica za konjiški srez priredi v nedeljo 10. junija t. l. ob 9. uri dopoldne celodnevni čebelarški tečaj pri čebelnjaku g. Josipa Srebrta. Tečaj vodi predsednik «Zveze čebelarstvih podružnic za mariborsko oblast» g. H. Peternel. Dobro došel vsak, ki se zanima za čebelarstvo.

SMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Sem čevljarji mojster, invalid z leseno nogo, oziroma protezo, in izvršujem svoj obrt s težavo, ker je vsestranska denarna kriza, katere ne občutimo samo obrtniki, ampak vsi stanovi. Še pred vojno sem naložil nekaj denarja od svojih prihrankov v poštno hranilnico in z veseljem sem vzel na znanje, da se mi denar zopet vrne. V ta namen sem rabil domovnico in sem se tozadevno obrnil dne 29. junija v svojo domovinsko občino Sveti Krištof. V občinski pisarni sem na moje presenečenje naletel na mladega tajnika, ki me je napotil po kolek za 20 Din. Ko sem se vrnil s kolkom, mi je ponudil zloženo polno papirja s pripombo, da je moja domovnica že izgotovljena. Mudilo se mi je na vlak, in v prepričanju, da mi je izročil domovnico, nisem osebno prečital. Gosposodi poštarici v Rimskih toplicah izročim pismo (mislile, da je domovnica), katera mi prečita sledečo vsebino: «Bitte Herr'n Hermann um Betrag von Din 147.50, denn ich muss das Geld am ersten abliefern, so bitte, wenn es möglich ist, es zu schicken. Bitte noch einmal.» Mici Spindler, Hotel Stara pošta. — Sedaj sem prepričan na podlagi lastnih izkušenj, da so kritike v «Domovini» proti občinski upravi Sv. Krištof, pod vodstvom gerenta g. dr. Lovšina in njegovih tajnikov, docela resnične, in nujno potrebno je, da prevzamejo občinsko gospodarstvo domačini in da se čimprej nastavijo zmehni tajniki, ki nam ne bodo napravljali nepotrebnih izdatkov. Pridružujem se k aktivnemu sodelovanju za pravice našin občanov in odpravi gerentstva pod zastavo SDS in ključem na pomoč vse one, ki se še ne zavedajo, proti nečloveškemu in pogubonosnemu delovanju Slovenske ljudske stranke v občini Sv. Krištof. — Anton Mlakar, čevljarji mojster pri Sv. Marjeti, pošta Rimske toplice.

REČICA PRI LAŠKEM. SLS v občini Sv. Krištof se čuti tako oslABLJENA, da si že ne upa več nastopiti pod lastno firmo. Za sestavo kandidatne liste za bodoče občinske volitve je razposlala vabila svojim zaupnikom sledeče vsebine: «Vabilo za gospoda iz Potrebno je, da se pogovorimo glede bodočih občinskih volitev za občino Sv. Krištof in da si bomo pri tem nad vse važnem političnem koraku edini, je potreben zaupen sestanek in ta se vrši v nedeljo dne 6. majnika 1928. ob 1/2 9. uri zjutraj v nadžupniški dvorani v Laškem, kjer je Vaša navzočnost obvezna. Pripravljajni odbor za volitve občine Sv. Krištof.» — Torej za določitev klerikalnih občinskih kandidatov se je sestavil celo pripravljajni odbor in še ta v farovžu samem, kjer so se pač že v naprej dobro poučili bodoči občinski odborniki, kako in s kakimi sredstvi bodo morali postopati napram občanom v svrhu, da se obvaruje še ona klerikalna sila, ki že danes tava v nesigurnosti svojega obstoja, pred popolno pogubo, za kar jim je sreski tajnik SLS in dekan g. dr. Krulje kot dober porok, že tudi podaril sveti blagoslov, da se bo še nadalje lahko izvajala klerikalna politika v škodo občine in v prilogo klerikalcem tako, kot se to danes izvaja, ko imajo občino v rokah klerikalci, brez vsake kontrole.

SV. OŽBOLT. (Moderni rokavnjači v Črnem grabnu.) V noči od petka na soboto je sin cerkvene nlega ključarja v Št. Ožboltu, Prvinjšek, v družbi hlaepa Ignacija Dimca in še enega mladoletnega fanta zahrbtno napadel 28letnega rudarja Franca Urankarja. Vsi trije so, oboroženi s koli, navalili na fanta, ki se je vračal domov, in ga brez povoda v popolnoma treznem stanju zbili s koli na tla. Siromak, ki je bil vedno jako miren fant, je obležal ves v krvi nezavesten na tleh. Sedaj se revež bori s smrtjo. Želeti bi bilo, da bi tamošnji gospod župnik temeljiteje predelal na prižnici peto božjo zapoved in vsaj svojim najvernejšim ovčicam raztolmačil, da so koli, ki so peli po nedolžni glavi, trši kakor maslo in klobase, ki jih te pobožne ovčice donasajo župniku.

PREČETINCI. Kaj nam je treba? Kaj imamo in na kakem stališču smo? Prečetinčani ravno niste ceste prelepo uredili. Prihodnjč bolje. No, sedaj se bo promet laže razvijal. — V začetku sem napisal, kaj nam je treba. V prvi vrsti naj se lepo popravi glavni občinski studenec. Tu je treba precej in lepo betonirati. Stroške, ki bi sedaj nastali, bi povrnili samo tisti vaščani, ki nosijo vodo iz studenca. Poleg studenca je potrebna kopaja ali korito za napajanje živine in vse potrebno za perice. To bi pokazalo, kaj znamo. Kopaja za perice je neobhodno potrebna. Sedaj, ko ni lake kopaje in druge naprave, morajo hoditi perice prat v Ščavnico, kar je pozimi zelo nerodno. Zato vsi brez izjeme na to delo, koristno za vse vas. Kamenje in pesek naj bi navozili vsi vaščani. Ostale stroške bi si lepo razdelili posestniki tako, da se nobenemu ne bi godila krivica. V tretji vrsti je potrebno, da se spravi v red cesta okoli studenca. Zato vsi skup, da koristimo sebi in drugim. Pomnite: Sloga jači, nesloga tlači.

VERŽEJ. V nedeljo 10. junija t. l. priredi mursko sokolsko okrožje izlet v Veržej, spojen z javnim nastopom in telovadbo, proste vaje in na orožju. Novoustanovljeni sokolski odsek ljutomerskega Sokola v Veržaju vabi vse prijatelje Sokola, da počastijo to prireditev s svojo prisotnostjo, kajti to je prva večja prireditev veržajskega Sokola od njegovega nastanka. Prireditev bo nudila obiskovalcem vsestransko razvedrilo. V raznih šotorih bo pa pripravljeno vse, da si bo vsak mogel pogasiti žejo in pomiriti prazen želodec. V nedeljo 10. junija t. l. torej vsi v Veržej na izlet ljutomerskega sokolskega okrožja. Začetek ob 3. popoldne. Zdravo! O d b o r.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

BOLEZNI IN ŠKODLJIVCI NA HMELJU.

Čim bolj napredujemo v gojitvi naših kmetijskih rastlin, tem več bolezni in škodljivcev se poraja in dela škodo. Pred leti nismo poznali na trtahi, na hmelju in na krompirju nobenih posebnih bolezni in škodljivcev, danes jih je pa vse polno, in velika je škoda, ki jo povzročujejo s svojim kužnim značajem.

Danes trpi tudi hmelj pred boleznijo, ki jo do predlanskim sploh nismo poznali. Napada ga neka vrsta peronospore, ki ji pravimo «smod», in ki nam lahko povzroča velikansko škodo. Ali smo se že pripravili na boj proti tej bolezni? V splošnem še nič, kakor se vidi. Tudi proti tej bolezni se priporoča škropljenje z raztopnino modre galice in apna, tako kakor pri trtahi. Prvo škropljenje bi moralo biti danes že končano, toda če pregledujemo mestoma naše hmeljske nasade, ne vidimo skoraj nikjer kakega sledu o škropljenju. Naši hmeljarji se zanašajo na srečo in drže roke križem.

Res, da stane škropljenje mnogo truda in stroškov, ali brez truda ni pravega uspeha. Kdor se je odločil za hmelj, se mora odločiti tudi za škropljenje! Komur bo peronospora osmodila hmelj in pokvarila letošnji pridelek, si mora sam sebi pripisati to posledico. Nujno svetujemo zaradi tega vsem hmeljarjem, da se poprimejo škropljenja ravno tako, kakor so se ga poprijeli

vinogradniki, ki danes prav živo čutijo, da se ne da v vinogradu gospodariti brez škropljenja.

Med nevarne škodljivce na hmelju štejemo tudi hmeljnega bolhača, ki objeda listje in nežno zelenje v taki meri, da so listi lahko čisto preluhknjeni in pokvarjeni. Proti temu škodljivcu pomaga tudi škropljenje, ker mu z galico oškropljen list ne diši in mu ne gre v slast. V zadnjem času se priporoča proti bolhaču posebno sredstvo, znano z imenom «hmelin», ki ga je premešati galičnemu škropivu in ki ima tudi to dobro lastnost, da se galica bolj drži na listju. Za 300 litrov galičnega škropiva je treba 40 dkgr hmelina, ki ga je najprej dobro premešati v par litrih galične raztopine, potem pa dodati celotni množini škropiva. Vredno in potrebno je, da preskusimo to novo sredstvo.

Nekaj pomaga proti bolhačem tudi to, da gremo s poklejeno (tudi s kattanom prevlečeno) desko med vrstami hmelja in da drsamo in mahamo s to desko ob hmeljnih rastlinah. Bolhači odskakujejo in se love na ta klej (tim). Desko je imeti na kratkem ročaju, da laže mahamo sem in tja.

VREDNOST TRAVNIKA. LAČNI TRAVNIKI.

Pri nobeni kulturi nimamo glede njene vrednosti takih razlik, kakor jih imamo pri travnikih. To pa zaradi tega, ker imamo travnike v tako različnih legah in ker jih tudi različno oskrbujeemo. Poleg pravih travniških leg, ki jih imamo po ravnih nižinah in dolinah ob vodah, imamo travnike tudi v najrazličnejših njivskih legah (med njivami) in višje gori po hribovih in drugod. Za ocenitev travnika, pa naj bo v tej ali drugi legi, je še najbolj važna sestava travniške ruše, kajti po njej se ravna košnje in ravna se tudi tečnost pridelane krme. Zaradi tega ocenimo travnik najbolj sigurno in pravilno pred košnjo, ko je ruša v polnem svojem razvoju. Takrat vidimo, kaj vse raste v njej in v kakem razmerju se nahajajo dobre in zlahne trave napram raznim detelnim rastlinam in plevelu. Takrat sklepamo najlaže tudi na rodovitost travniške zemlje kakor tudi na to, v kakih rokah se travnik nahaja glede oskrbovanja in gnojenja.

Če pregledujemo sedaj pred košnjo naše travnike, se lahko prepričamo, kako malo in kako slabo jih po naših krajih negujemo. Posebno po njivskih legah vidimo travnike, ki dajejo vse premalo košnje in tudi preslabo krmo. Ti travniki so mestoma tako revni, da vpijejo naravnost po gnoju. Ti travniki so polni raznih zlatič, tako da je vsa ruša rumena od samega cvetja. Kakšno krmo pa spravljamo iz takih prostorov? Ali ni škoda za te ugodne njivske lege, da nam raste po njih tako malovredna, prazna in celo zdravju škodljiva krma? Vse to pa zaradi tega, ker jim ne privoščimo potrebnega gnoja. Takih njivskih travnikov, ki so porastli s samim plevelom ali «rožami», kakor jih naši kmetovalci imenujejo, stradajo v pravem pomenu besede in zato se vse dobre trave izgublajo. Mah in «rože» se šopirijo po teh prostorih! Iz naših gnojišč pa odteka gnojnica v bližnje jarke in vodotoke! Ali ni to «narobe-gospodarstvo»? Če ni dosti gnoja in gnojnice za travnike, naj se rabijo umetna gnojila! Dosedaj je bilo že dosti časa, delati poskuse s tem, kako se umetna gnojila izplačujejo! Ne puščajmo tedaj naših travnikov v nemar, vsaj je krma naš glavni pridelek! Dokler ne popravimo teh svojih napak, ni misliti na uspešen napredek naše živinoreje!

Lačni travniki — lačna živina! Vzemimo si to k srcu!

Popravek. V zadnji številki je citati v članku «V času zelenega krmiljenja», v 13. vrsti namesto «sočne paše» pravilno «sočne pese».

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Zadnje dni so cene žitu na vseh evropskih in ameriških tržiščih nazadovale. To nazadovanje cen je posledica dejstva, da je tako v Evropi kakor tudi v Ameriki vreme v zadnjem času za razvoj posevkov ugodnejše. Zlasti v Ameriki je

teško pričakovani dež znatno izboljšal izgleda za letošnje žetev, pri nas pa je nastopilo gorkejša vreme. Seveda danes še ni gotovo, če bo letošnja svetovna letina ugodna, od česar je v prvi vrsti odvisen bodoči razvoj cen žitu. V naši državi cene niso v toliki meri popustile kakor drugod. Na ljubljanski borzi velja baška pšenica (78 do 79 kg), dostavljena na postajo v Sloveniji, 407.50—410 dinarjev za 100 kg, slavonska pa 395—397.50 Din za 100 kg. Turščica se prodaja po 337.50—340 Din za 100 kg, moka «0» pa (dostavljena v Ljubljano) po 540—545 Din za 100 kg.

ZIVINA. Na živinski sejem, ki se je vršil v sredo 6. t. m. v Ljubljani, je bilo prignanih 56 volov, 59 krav, 323 konj, 16 telet in 406 prašičkov za rejo; prodanih pa je bilo 23 volov, 25 krav, 45 konj, 11 telet in 390 prašičkov za rejo. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene. Veliko povpraševanja je bilo po prašičkih za rejo, ki so se živahno trgovali. Za kilogram žive teže so bile naslednje cene: voli, prvovrstni 9.50 Din, drugovrstni 8.50 Din, tretjevrstni 8 Din, krave, debele 5 Din do 6 Din, krave klobasarice 3 Din do 4.50 Din, teleta 14 do 15 Din. Cene prašičkom po velikosti.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 6. t. m. v denarju:

1 ameriški dolar za 56 Din 20 par do 56 Din 40 par;
100 avstrijskih šilingov za 798 Din 25 par do 801 Din 25 par;
100 italijanskih lir za 298 Din 50 par do 300 Din 50 par;
100 češkoslovaških kron za 168 Din 6 par do 168 Din 86 par;
100 madžarskih pengov za 991 Din 30 par do 993 Din 30 par;
100 nemških mark za 1358 Din 50 par do 1361 Din 50 par.

Sejmi

8. junija: Podturen.
9. junija: Kamnik, Žužemberk, Šmarjeta ob Pesnici, Pilštanj.
10. junija: Lož.
11. junija: Litija.
12. junija: Stari trg (okraj Crnomelj).
13. junija: Brežice, Žigarski vrh (za živino), Zdenska vas, Brunk, Žiri, Trebnje, Vratišinec, Sv. Andraž v Slovenskih goricah, St. Janž pri Dragovgradu, Kozje.
14. junija: Loka (okraj Laško), Dole pri Litiji, Zalec.
15. junija: Planina pri Brežicah (samo za živino), Semič, Dob, Kočevje, Jagnenca, St. Vid (okraj Litija), Nedelišče, Mozirje, Oplotnica, Kostričnica.
16. junija: Mokronog, Kotredež, Prosenjakovi.

BELEŽKE

+ «Divjanje pokvarjene gospode.» Ta naslov ni napačen in stoji na čelu članka, ki ga je na prvi strani prinesel zadnji «Domoljub». Človek bi menil, da bo «Domoljub» v članku s takim naslovom vendarle enkrat okregal svoje gospodarje in prav posebno še notranjega ministra dr. Korošca, čigar beograjski orožniki so nedavno tako vneto razganjali visokošolce in druge, ki so v pravem narodnem navdušenju hoteli demonstrirati proti grabežljivi Italiji. Pa nič tega ni v omenjenem članku «Domoljuba». Namesto, da bi «Domoljub» po zaslugi okregal svoje klerikalne voditelje, se zaletava v voditelje Kmetsko-demokratske koalicije in jim na pristno svoj farizejski način očita, da se hočejo polastiti državne blaginje. Nikakor ne gre «Domoljuba» v račun, da so se kmetsko-demokratski poslanci zavzeli za ljubljanski velesajem in dosegli polovično vožnjo za vse posetnike, da dvigajo glas za zapostavljene prežanske trafikante, da se brigajo za najbednejše med bednimi, za upokojene orožnike, ki jim se-

danja vlada ne dá živeti. Nikakor ni všeč klerikalcem, da se pred svetom razkrivajo njihove lumparije, zato kriče o «divjanju pokvarjene gospode». Da, da, divjaj, divjaj klerikalna gospoda, pa tudi njo bomo ukrotili!

+ **Proti posojilu.** «Domoljub» ni všeč, ker sta oba voditelja KDK Radič in Pribičević sklenila, da bo opozicija postrila borbo proti inozemskemu posojilu. Krokodilove solze pretaka zaradi tega hinavski «Domoljub» in pravi: če ne bo posojila, ne bomo mogli graditi železnic ter urediti cest in rek in na tisoče ljudi ne bo dobilo zaslужka. «Domoljub» bi pač ne bil klerikalno glasilo za podeželsko ljudstvo, če ne bi zavijal. Predvsem Radič in Pribičević nista proti posojilu, sta pa proti načinu, kako hoče sedanja vlada prevzeti ogromno 13milijardno posojilo. Taki vladi, kakor je sedanja, pač nihče v državi ne more zaupati, da bo z milijardami gospodarila preudarno. Zato se opozicija bori proti najetju tako velikega posojila, «Domoljub» pa se boji za posojilo ne zavoljo kmetov in delavcev, ampak zaradi klerikalnih kas, ki bi rade imele kaj deleža.

DOMAČE NOVOSTI

* **Slava 16. artiljerijskega polka.** 16. topničarski polk je praznoval te dni svojo slavo kakor vsako leto v vojašnici na Dunajski cesti kot spomin na dan, ko so baterije tega polka prvič stopile na Gosposvetsko polje. Slavi so prisostvovali odlični zastopniki ljubljanske javnosti.

* **Izpremembe v državni službi.** Deželnosodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča v Škofji Loki dr. Milko Kranjc je imenovan za svetnika pri deželnem sodišču v Ljubljani, sodni svetnik pri okrajnem sodišču v Radovljici dr. Jakob Prešern pa pride v Škofjo Loko. V Radovljico, na mesto Prešerna, je premeščen dr. Andrej Dolinar, do sedaj sodnik v Mariboru. Upokojena sta vodja zemljiške knjige Josip Begovič pri okrožnem sodišču v Celju in kanclist Ladislav Vončina pri okrajnem sodišču v Kozjem.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

* **Danski učitelji posetijo našo državo.** Med mnogimi drugimi tujimi posetniki pridejo letos v Jugoslavijo tudi učitelji iz Danske. Posetili bodo Beograd in naše Primorje, kjer nameravajo ostati nekaj tednov.

* **Kresovi sv. Cirila in Metoda.** Že v predvojnih časih je narodno zavest v ponemčenih krajih ob jezikovni meji močno utrjeval in pospeševal običaj, da so se na predvečer godu (4. julija) slovenskih bratov sv. Cirila in Metoda prižigali na vseh vrhovih kresovi širom naše zemlje. Ta običaj leto za letom gineva. Kako žalostno je gledati iz obmejnih gora v našo domovino, ki je ta večer mnogo premalo ožarjena s kresovi, medtem ko naši bratje na Koroškem in Primorskem s kresovi dokazujejo, da so trdno na straži. Družba sv. Cirila in Metoda poziva že sedaj vse svoje podružnice, planinska in vsa narodna društva, učiteljsvo, občine itd., da naj delajo na to, da se letos ob desetletnici ujedinenja zažgo kresovi na vseh vrhovih naše domovine, kar naj bi bil našim zasužnjenim bratom viden znak naše čuječnosti in ljubezni do njih.

* **Obiskovalcem Ljubljanskega velesajma.** Uprava Ljubljanskega velesajma je tudi letos izdala, kakor druga leta, stalne legitimacije, in sicer po 30 Din. Z njimi je združena udobnost polovične vožnje pri potovanju na velesajem in na povratku. Pri odhodni postaji je treba kupiti celo vozno karto in istočasno dati žigosati legitimacijo. Velesajem obisk potrdi, na kar se dá pri povratku žigosati pri postajni blagajni v Ljubljani legitimacijo, vozni listek pa velja potem za brezplačno vožnjo nazaj. Zato pri prihodu v Ljubljano ne oddajte karte postajnemu vratarju, ampak jo dobro shranite. Legitimacija mora biti od imetnika lastnoročno podpisana. Legitimacije

se dobe v vseh večjih krajih po vsej državi, narobe se pa lahko z dopisnico tudi pri velesajmskem uradu. Za zdrava in poceni stanovanja v hotelih in privatno je preskrbljeno.

* **Železniškim invalidom.** Zopet ste prejeli dopis od osrednjega urada iz Zagreba, ki vas obvešča, da vam ne bo več nakazoval rent in draginjskih doklad. Društvo je tozadevno takoj interveniralo na vseh merodajnih mestih. Obveščamo pa tudi tem potom gospode narodne poslance brez razlike strank in prosimo tozadevne pomoči. Vedite, da železniški invalidi v Sloveniji že itak s pičlimi in še neurejenimi rentami žive v največji bedi in pomanjkanju in so ostali kar naenkrat brez vseh sredstev. Nužno je potrebno, da se tudi železniškim invalidom v Sloveniji uredi njihove nezgodne rente času primerno in tako, da bodo možje, ki so v železniški službi izgubili svoje zdravje, primerno preskrbljeni. Ko dobi društvo iz Beograda tozadevni odgovor, vas bo tem potom obvestilo. — Društvo železniških upokojencev.

* **Slovenska kultura.** Glede tega, kako visoko smemo stremeti Slovenci s svojim kulturnim napredkom, nam ne smejo dajati nauke ali pa staviti pogoje oni, ki nas za naš dosedanji napredek zavidajo. Tega kajpada mi ne moremo dopustiti. Vsak narod pozna samega sebe najbolje sam. Čim zrelejši je, tem bolj je v kulturnih ozirih od drugih neodvisen. Sedaj, ko živimo s svojimi brati v skupni svobodni državi, imamo pravico, misliti na čim sijajnejši narodnokulturni razvoj. Zato ljubimo svojo državo in se zavedamo svojih dolžnosti do nje, a nič manj tudi svojih pravic. Nikakor ne sme država zlorabiti individualni napredek posameznikov ali večjih skupin, ker ne gre, da bi oni, ki iz lastnega nagiba streme po napredku, z ozirom na druge, ki tega ne store, trpeli škodo. V tem zmišlju je ustanovljeno in deluje društvo za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada. Do sedaj je Slovenija dolžna hvalo in zahvalo sledečim občinam, ki se morejo ponašati s kulturnozavednimi župani in občinskimi svetovalci: Cerklje ob Krki, Šmartno pri Litiji, Vojnik, Breznica na Gorenjskem, Okolica Slatina, Mežica, Jezersko, Loka pri Zidanem mostu. Imena občin, ki so si upale poslati naša vabila nazaj, za enkrat zamolčimo, ker bi sicer njihov ugled trpel; upamo namreč, da se bodo medtem drugače premislile. Dalje gre narodna zahvala sledečim zavodom: Južnoštajerski hranilnici v Celju, Mestni hranilnici v Ormožu, Hranilnici in posojilnici za dobrunjsko občino v Sostrem, Hranilnici in posojilnici v Robu, Hranilnici in posojilnici v St. Vidu nad Ljubljano. Vsem iskrena hvala! — Društvo za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada v Ljubljani, univerza.

* **Štajerska obrtna in trgovska zveza poseti Ljubljanski velesajem.** Poteg mnogih drugih tujih posetnikov pridejo na letošnji velesajem štajerski trgovci in obrtniki, in sicer skupno v veliki družbi.

* **Razstavljalci se opozarjajo,** da bodo dobili na velesajmu lahko vse informacije o kupcih, kateri bodo pri njih naročili blago na daljšo kreditno dobo. Take informacije bo dajalo na velesajmu Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani.

* **Gospodarski stroji in orodje** so razstavljeni v posebni skupini na letošnjem Ljubljanskem velesajmu od 2. do 11. t. m. Zastopani so izdelki naše države, Avstrije, Češkoslovaške, Holandske, Francije, Italije, Kanade, Madžarske, Nemčije, Švedske in Amerike. Naši gospodarji imajo tu najlepšo priložnost, da si izberejo najmodernejše pluge, brane, kosilne stroje, mlatilnice, čistilnice, slamoreznice, pluge za okopavanje in osipanje, traktorje, lokomobile in veliko število najrazličnejšega orodja.

* **Slana v juniju.** Razni naši kmetovalci so z nekakim nezaupanjem gledali na visoke, s snegom pokrite planine. Bali so se, da se bo težko izpremenilo dolgotrajno deževno vreme brez zlih posledic, pri taki množini snega. In res, baš ob drugače razveseljivem preobratu za naše oratarje, je od sobote na nedeljo posrebrila polje v raznih krajih strupena slana, kakor v pozni jeseni. Naj-

hujše so bile prizadete občine v okolici Lašče doli do Ribnice in pa del Suhe Krajine, kjer je slana uničila ves fižol, grah in koruzo, hudo poškodovala pa krompir in razne druge poljske pridelke.

* **Delavsko antialkoholno gibanje v Sloveniji.** Na inicijativo zagrebške Radničke Apstinentske Zajednice je pokrenjeno kakor v Ljubljani tudi v Celju vprašanje delavskega treznostnega gibanja. Dočim je bila v Ljubljani oshovana 19. maja t. l. «Delavska abstinentna jednota», je bil v Celju ustanovljen akcijski odbor, ki vodi vsa predela za osnovanje «Delavske abstinentne jednote» v Celju. Pravila so bila predložena v odobrenje. Agende akcijskega odbora vodi trgovski sodruđnik Franjo Česen, Celje, Prešernova ulica št. 9.

* **Poroka.** Pri Sv. Pavlu v Savinjski dolini sta se poročila g. Franc Vedenik, gostilničar, in gđč. Marija Turkova, posestnikova hči od Sv. Ruperta pri Braslovčah.

* **Razstavo kanarčkov (harcerjev)** priredi na sejmišču ob priliki letošnjega velesajma društvo za varstvo in vzgojo ptic pevk v Ljubljani. Razstavljeni bodo ptiči peveci lastne vzgoje. Na zapadni strani Afrike tvorijo gorski grebeni pogreznjene Atlantide skupino Kanarskih otokov. Sosedje teh otokov so še Azori in pa Madeira. Na teh otokih vlada južna zmerno topla klima, skozi vse leto enakomerna, brez mraza in vročine. Tukaj je zibelka naših kanarčkov, ki jih najdeš tako v palačah kakor v bornih kočah. Divji kanarček (*fringila canaria*) se znatno razlikuje od vdomačenega. Ves je zelen, zgoraj sivkasto, spodaj rumenkasto, perotnice so črnkaste, temnosiv rep je pa belo obrobljen. Hrani se z vsakovrstnim semenjem, sočnim zelenjem in sadjem. Glas mu je mehak, svež, melodičen. V svoji domovini živi kanarček v goščah kraj potokov, in sadnih vrtovih in po mestih. Kanarčka so prinesli v početku 16. stoletja v Evropo, kjer se je kmalu prikupil ljudem s svojim prijetnim petjem. Kanarčka ni baš težko hraniti. Gledati je v prvi vrsti na to, da ima udobno kletko in v njej čistoto. Najbolj mu prija ne popolnoma suha, mirna soba s primerno toploto. Kanarčki harcerji so pa še celo občutljivi, nečist zrak, prah, dim ali preprih mu povzročajo hripavost. Sveža mrzla voda učinkuje na nežni ustroj glasilke in dihalnih organov tako slabo, da težko oboli na dihalih. Voda naj ostane torej posebno v zimskem času vsaj eno do dve uri v sobi, preden se vloži v kletko. Premrzla voda povzroča tudi želodčne in črevesne bolezni. Prvi pogoj, da so ptiči zdravi, je pravilno krmiljenje. V prodajalnah dobiš navadno že pripravljeno krmo, mešanico raznih semen pod imenom «krma za kanarčke». Sladkosnedežu pa izredno ugaja sladkorček, dateljček, suh ali v mleku namočen prepečenec, ne brani se pa tudi trdo kuhanega jajčka. Konoplja je zelo redilna, zato je priporočljiva le za suhe, zaradi bolezni oslabele rekonvalescente. Zdravim pevcem pa ni pokladati konoplje, ki povzroča hripavost in odebeljenje. Kanarčki vseh vrst tudi radi jedo zeleno kresnico, kurja črevca in liste salate. Mokra, prepogostokrat dana zelenjava povzroča grižo, nasprotno pa leči tudi zaprtje. Hruške in jabolka so tudi zdrava hrana. Drobec sepe (*Casa sepia*), ki jo kupiš v drogeriji ali lekarni, naj kanarčku nikar ne manjka. Kanarček navadno živi 10—12 let, učaka pa pri primerni hrani, pri dobri postrežbi tudi 20 let. Ker bo ta razstava harcerjev lastne vzgoje gotovo imela mnogo obiskovalcev, je potrebno, da se zainteresirani nekoliko približe seznanijo s prvotno domovino in načinom življenja te ptice.

* **Pismo iz Francije.** Iz Dornecyja nam pišejo: Dovolite mi, da se tudi jaz malo oglasim v naš ljubi «Domovini» in da malo opišem svojo pot v Francijo. Iz Ljubljane sem se odpeljal v namenu, da grem za delom v Holandsko. Vozil sem se čez Avstrijo in Nemčijo. V Monakovem v Nemčiji sem čakal celih 8 ur, potem sem nadaljeval vožnjo naprej do Kelna. Tam je prišel sprednik in mi velel, presesti se v drug vlak, in tako sem tudi storil. Iz Kelna sem se pa peljal čez Ahen v Belgijo. Vozil sem se sam, edini Slo-

in francoščine. Na postaji sem plačal belgijski vizum, na kar sem zopet nadaljeval vožnjo proti Vise v Mastrih v Holandski in od tam v lepo mesto Herlen, kjer je veliko rudnikov in je dosti zaposlenih naših Slovencev. Našel sem tam veliko prijateljev in znancev. Tam sem iskal dela tri dni, a ga nikjer nisem mogel najti. V rudnikih nisem mogel dobiti dela, ker nisem imel nikaškega potrdila, da sem kedaj delal v rudniku. S potrdili se dobi tamkaj delo. Ni mi preostalo drugega, kakor iti v Francijo, kar sem tudi storil. Peljal sem se nazaj do Mastrih, kjer sem poiskal francoski in belgijski konzulat ter kupil karto do Pariza. 4. maja zjutraj sem prišel v Pariz in potem naprej do Klansyja ter prišel končno do svojih znancev. 5. maja popoldne, t. j. v soboto, so se kar začudili, ko sem prišel brez vsakega certifikata v Francijo. Sedaj zopet delam staro delo kakor pred dvema letoma. Sedaj Vas pa, g. urednik, prav lepo pozdravljam kakor tudi vse bralce in bralke «Domovine». **J o ž e R o ž a n e.**

* **Iz Zagorja nam poročajo,** da so rudarski upokojenci z veseljem sprejeli vest, da jim bodo na energično intervencijo g. dr. Bohinjca od 1. junija dalje izplačevali pokojnine, ki so jim bile s 1. februarjem reducirane. Delavstvo bo sčasoma spoznalo, da ima pričakovati izboljšanje svojega položaja edinole od demokratske stranke.

* **Oficijelni katalog letošnjega velesajma** je izredno lep in pester. Vsebinska zelo zanimiva in poučna. Katalog bo najboljši priročnik trgovcem in drugim pri dobavljanju raznega blaga tudi po zaključku velesajma. Istočasno pa je izboren vodič po Sloveniji.

* **Za gostilničarje, kavarnarje in hotelirje** bo letošnji mizarski oddelek velesajma posebno zanimiv, ker bo razstavljeno najrazličnejše pohištvo in oprema lokalov. Posebna pridobitev je zelo obsežna razstava avstrijske tvrdke Koloseus, ki je poznana po vsej Evropi, in razstavi najrazličnejše štedilnike za hotele, bolnice in zavode, nadalje ogrevalne mize za posodo, peči za sladličarne itd.

* **Šolska mladina** ima za obisk letošnjega Ljubljanskega velesajma znižano vstopnino po 3 Din za učenca, oziroma učenko, ako je obisk

Ali ste že član Vodnikove družbe? Rok za prijavo do 30. junija 1928.

skupen pod vodstvom gg. učiteljstva, na kar opozarjamo šolska vodstva. Dan obiska poljuben.

* **Stanovanjski odsek Ljubljanskega velesajma** bo tudi letos stalno posloval na glavnem kolođvoru v Ljubljani. Vsi posetniki velesajma, ki žele prenočišča, naj se obračajo pri svojem dohodu v Ljubljano v stanovanjskih zadevah na ta odsek.

* **Velik požar v Podkorenu.** V torek 29. maja okoli pol štirih zjutraj je pričelo goret na hlevu posestnika Korobideca v Podkorenu. Ogenj se je zelo hitro širil, tako da so domači komaj utegnili rešiti živino. Med tem, ko so prihajali domačini in gasilci, so plameni že objeli tudi hišo, ki je bila le par metrov oddaljena od gospodarskega sloslojpa. Pa tudi za hlevom stoječa pažba se je užgala in kakor ostali poslopji pogorela do tal. Na kraj nesreče so prihitali poleg domačih gasilcev tudi gasilci iz Rateč in Kranjske gore in preprečili, da se ogenj ni razširil. Ker je večina hiš v Podkorenu krita z deskami in so hiše blizu skupaj, je obstojala nevarnost, da pogori vsa vas. Kako je požar nastal, ni bilo mogoče ugotoviti, domnevajo pa, da je najbrže kak nepoklicanec, ki je prenočeval na skednju, zažgal po neprevidnosti. Škoda, ki jo utrpel Korobidec, je tem hujša, ker je nesrečnik reven posestnik.

* **Roparski umor v Svetincih pri Ptujju.** Človek bi skoraj ne mogel verjeti, kako strašno so podivjani nekateri ljudje. V Svetincih so našli pred dnevi mrtvega posestnika in konjača Jakoba Schleiferja. Kakor je ugotovilo tamošnje orožništvo, sta Schleiferja umorila Karel Zotter in Ludovik Breg, katere je povabil v svojo vinsko klet. Vračujoč se proti domu, so se pričeli kregati zaradi Schleiferjeve hčerke, katere ni hotel dati

Zotterju za ženo. Zotter in Breg sta Schleiferju z motiko razbila črepinjo, nato mu pa zabila v usta kos lesa. Mrtveca sta oropala, vzela mu denarnico s 55000 Din in samokres. A tudi s tem se nista zadovoljila. Odšla sta k Schleiferjevi hiši, tam vlomila in se nato gostila z vinom in klobasami. Pri tem pa so ju že zasačili orožniki.

* **Razstava pohištva na letošnjem Ljubljanskem velesajmu od 2. do 11. junija.** Ena izmed mnogih zanimivosti na letošnjem Ljubljanskem velesajmu bo brezdvomno razstava mizarskih del. Pohvalno bodi omenjeno, da so se odločili kompaktno razstaviti svoje izdelke mizarski mojstri iz Št. Vida pri Ljubljani in iz okolice pod skupno firmo «Obrtna zadruga lesnih strok v Št. Vidu pri Ljubljani». Poleg njih razstavlja tudi še več drugih pohištvenih tvrdk samostojno. Izdelki naših mojstrov so priznani po svoji kakovosti in solidnosti ter po skrajno zmernih cenah. Razstavljene so kuhinjske, spalne, jedilne oprave, pisarne in drugo od najpreprostejše do najfinejše izdelave. Za svoje izdelke vsak mojster v polnem obsegu jamči tako za kakovost in prvovrstnost lesa kakor tudi za kakovost izvršbe vsakega posameznega kosa. Isti mojstri nameravajo z nekaterimi ljubljanskimi mizarji imeti skozi vse leto na prostorih Ljubljanskega velesajma stalno razstavo za mizarske izdelke, na kar javnost še posebej opozarjamo. Vsak razstavljalec nudi vsakomur brezplačen proračun, brezplačne načrte in vse tostavne informacije in pojasnila. Zlasti tujei naj se prepričajo, da pri nas mizarski izdelki niti najmanj ne zaostajajo za onimi tujih tvrdk v kakovosti, cene naših izdelkov so pa v vsakem pogledu več kot konkurenčne.

* **Mizarske mojstre opozarjamo,** da bodo na letošnjem velesajmu razstavljene tudi razni mizarski stroji večjih znamenitih tovarn.

* **Stanovanjsko vprašanje** je danes na dnevnem redu. Oboleva in umira največ takih ljudi, ki žive v nezdravih stanovanjih. Slaba stanovanja so velikokrat vir jetike in alkoholizma. Brez zdravega stanovanja ni zdravja. Na Stalni higijenski razstavi na velesajmu v Ljubljani vidiš, kako je možno tudi malo stanovanje napraviti prijazno in ob rednem snaženju in zračenju za zdravje manj škodljivo.

* **Zopet ponesrečeno letalo.** V sredo 30. maja so opazili v okolici Celja, kako se je letalo, ki se je vračalo od letalske prireditve v Mariboru, nenkrat nagnilo in se na to začelo spuščati k tlam. Letalo je tresčilo na pšenično njivo, se zarilo s sprednjim delom v zemljo in se močno poškodovalo. Letalca pa sta k sreči dobila le lažje poškodbe. Povod nesreče je bil pokvarjen motor.

* **Škodljivce sadja.** V nekaterih sadnih vrtovih v okolici Podnarta se je pojavil letos majhen hrošč likar, ki se zajeda v kožo mladega sadnega drevja, kjer samica položi jajčeca. Ličinke likarja se zajedo v deblo najrajši na kraju, kjer se odcepijo veje, in drevesce tekom nekaj tednov popolnoma uničijo. Tako je omenjeni škodljivec samo enemu posestniku uničil nad dvajset do petletnih debelc. Ako sadjar to pravočasno opazi, preden so se ličinke zajedle, pomaga mazanje z desetodstotnim arborinom; ko pa je napadeno deblo in so se ličinke že zajedle, je edini pripomoček sekira.

* **Strela ubila moža vpričo žene in otrok.** Brezje je majhna vasica pod cerkvijo sv. Neže nad Tržičem. Tu je gospodaril posestnik Janez Dežman. Deževno vreme je zadržalo tudi njegovo poljsko delo, zato je v zadnjem tednu podvojil svoje sile, da dohiti, kar je zamudil. Da bi šlo delo hitreje izpod rok, je prosil šolsko upravo, naj dovoli obema hčerkama, ki obiskujeta že višje razrede, da lahko odhajata iz šole že ob dvanajstih, ko prinese mati kosilo na njivo. Prejšnji četrtek so mati in deklici plele pšenico, gospodar pa je na posejani njivi z vilami tolkel kepe. Kmalu po drugi uri so se zbrali nad Hujšco črni oblaki. Pridnih delavcev to ni ustrašilo. Naenkrat je strašen blisk ožaril nebo, sledil je grozovit tresk in roke so napravile kar same križ. Ko so se plevice zavedle, je mati pogledala po možu, ki je prej okoli 50 korakov od njih stran razbil kepe. Vstala je torej, toda srce ji je v prsih zastalo, ko moža ni zagledala tam, kjer bi moral biti. Spustila se je v dir,

da vidi, kaj se je z njim zgodilo, pa je skoraj od strahu omedlela. Moža je našla ležečega na hrbtu. Rokav od strajce je gorel in mož je ležal brez vsakega znaka življenja. Medtem sta prihiteli še hčerki in začele so oživljati očeta, pa vse zaman. Ko so ga položile na trebuh, se je pokazalo, da je tudi hrbet ves ožgan, da je šla strela skozi tilnik v telo in pustila za seboj ožgane sledove. Posestnik Dežman je moral biti v trenutku mrtev in je bila torej vsaka pomoč izključena. Žalostni dogodek, ki je ugrabil številni družini rednika kar v hipu, je vzbudil povsod mnogo sočutja. Za sedem nepreskrbljenih otrok bo morala sedaj skrbeti težko prizadeta vdova sama.

*** Nesrečni padee.** Franc Vodenik, rudniški upokojenec, star 67 let, doma iz Konjščice, občina Polšnik, je šel v sredo s svojim sinom Francetom v Litijo k naboru, da doseže oprostitev od vojaške službe. Dasi se starček v sredo in tudi v četrtek ni vrnil domov, niso bili doma v skrbeh zaradi njegove odsotnosti, saj je večkrat ostal po par dni pri svojem sinu Francetu, ki stanuje v Zagorju. V četrtek popoldne so splavarji pod tako imenovanim Balančevim rebrom ugledali na skali na dnu brezna ob Savi neko moško truplo. V prepričanju, da se je mož ponesrečil, so obvestili savskega prevoznika Kladvarja, ki se je podal s čolnom od brega. Šele ko se je prepeljal onstran Save, ki teče globoko pod železniškim nasipom, je opazil truplo in spoznal po obleki, da je ponesrečenec Vodenik, ki je v sredo okrog 4. popoldne šel mimo Kladvarjeve hiše proti domu in krenil po bližnji ozki stezi po Balančevem rebro, ki je strmo in opasno. Ko je prišel v bližino vrha, se je brže prav nad breznom spotaknil in zgrmel v globino 400 m. Kakih 20 m nad Savo je obležal na neki skali, ki ga je mrtvega zadržala, da ni padel v reko. O žalostnem dogodku obveščeni svoji so se v petek zjutraj podali na kraj nesreče in so ponesrečenca ob navzočnosti zagorskih orožnikov z življensko nevarnostjo spravili iz brezna in odpeljali na njegov dom. Strašni udarci na glavi pričajo, da je starček gotovo bil lakoj mrtev. Pokojnik je delal pri rudniku v Zagorju 20 let in je bil pred štirimi leti odstavljen s sramotno malico in pokojnino. Upokojen se je preživljal s teserom, da ni šel živ pod zemljo. Tragična smrt prižubljeneža moža je prebivalstvo, ki globoko sočustvuje z žalujočo rodbino, globoko pretresla. Nesreče je v nemali meri kriva prepovršna briga za varnost omenjene poti. Na prav istem mestu so se že večkrat pripetile nesreče. Tudi cesta za Savo je v skrajno slabem stanju in je ne popravljajo, čeprav imajo občani dnevno opravke v Zagorju.

*** Aretacija občinskega načelnika.** V Novem Pazarju so pred tedni aretirali občinskega načelnika, ki je hotel obogateti na poseben način, kar mu pa seveda ni uspelo. Proti dobremu plačilu je zamenjal nabornike in pošiljal samo take na nabor, za katere je vedel, da ne bodo potrjeni. Sedaj bo pa sam služil, a le v kehi.

*** Tatovi na deželi.** Kadar postanejo tatovom v mestu tla prevroča in jih oblasti pričnejo strogo zasledovati, se kaj radi pomaknejo na deželo. Tako se je dogodilo pretekli teden v Stari Gori, občina Gradišče, kjer so vlomili neznani zlikovci v hišo posestnika Franceta Nikleja med tem, ko so bili vsi domači na polju. Odnegli so več prtov in rjuh, balo domačega platna in nekaj obleke. — Na binkoštni ponedeljek pa so se tatovi pomešali med goste na dobro obiskani veselici v Krašnji pri Domžalah. Odpeljali so dvoje koles in izmaknili kar iz žepov denarnice.

*** Velike tatvine v Kranju.** Te dni je bil v Kranju izvršen velik vlom, o katerem so se že na vse zgodaj raznesle vesti po mestu. Vlomljeno je bilo v podružnico Zadrugne gospodarske banke, kjer so vlomilci odnesli izredno bogat plen. Poslovni prostori banke se nahajajo na najbolj prometnem kraju tik hotela «Pri stari pošti». Ko je usodnega dne zjutraj stopila služkinja ravnatelja Karla Česna v bančni urad, da kakor po navadi, pobriše prah in pomete, je nenadoma prestrašena opazila, da je velika Wertheim-blagajna št. 6 navrtana in da je bil iz nje ukraden ves denar. Služkinja je lakoj hitela na orožniško postajo in tam prijavila

vlom. Kmalu so se v banki pojavili orožniki z ravnateljem Česnom. Dognali so, da so prišli vlomilci skozi vrtnarijo Frana Sušnika. V banko so vlomili skozi okno sobe za uradništvo, ki je bilo sicer zamreženo, toda omrežje je bilo iz samih podolga-stih paralelnih palic, katere so vlomilci upognili, da so lahko zlezli v sobo. Iz prve sobe so vdrli v ravnateljstvo, kjer se nahaja tudi blagajna. Blagajno so navrtali z navadnim vlomilskim orodjem in napravili pri ključavnici 30 cm dolgo in 15 cm široko luknjo, ki je zadoščala, da so skoraj popolnoma izpraznili iz blagajne približno 200.000 Din, razne tuje valute, šilinge, češke krome in drugo. Skupna škoda znaša po dosedanji rečitvi okoli 250.000 Din, utegne biti pa še večja, kar bo naknadno dognano. Vlomilci so pustili na licu mesta vse svoje vlomilsko orodje, klešče in dleta, in sicer 122 komadov. Orožniki so takoj pričeli s poizvedovanji, ki so zaenkrat seveda še brezuspešna, zdi se pa, da so v lom izvršili domači zločinci. Vse okolnosti namreč pričajo, da so morali vlomilci dobro poznati razmere v hiši.

*** Samomor na Krokri pri Kranju.** Povojni pojav samomorov kar noče prenehati. Prenesel se je iz tujih krajev v naša mesta in sedaj, žal, slišimo take stvari tudi že z dežele. Poročajo nam, da si je na strahovit način vzelo mlado življenje komaj 24letni Jože Remic, zaposlen v Zabretovi tovarni opeke v Bobovu na Krokri. Na stanovanju ga je našel na fleh ležečega v mlaki krvi in s prezezanim vratom njegov brat. Kaj neki je nesrečneža gnalo v smrt?

*** Žalostna smrt dijaka.** V torek zjutraj je opazil sprevidnik zadnjega voza osebnega vlaka, ne daleč od postaje St. Jurij ob južni železnici, na progi človeško truplo. Pri pregledu so ugotovili, da je to 20letni dijak Srečko Šmid, ki se je vsak dan vozil v Celje v šolo. Bil je strašno razmesarjen. V bližini trupla se je nahajala njegova šolska torba, v njej pa listek, ki pojasnjuje, da je Srečko izvršil samomor. Napisal je: «Lepa je pomlad, lepo je življenje, krasno je jutro, a žalostno v srcu, ki je bilo tako burno, tako polno zasnov in načrtov.» To seveda ni bil najbrže edini vzrok, moralo je biti seveda še kaj drugega povod nesrečneževe smrti. Žalosten konec za njega, še hujši udarec pa za uboge starše, ki so gotovo stali vsi nade v bodočnost svojega otroka, za katerega so mnogo žrtvovali.

*** Smrt v valovih Save.** V petek popoldne so se pri Brčkem vozili z majhnim čolnom po Savi trije muslimani. Nenadoma se je pri izlivu Brke prevrnil čoln in vsi so padli v vodo. Dva sta se s plavanjem rešila na breg, tretjega pa so pozneje mrtvega potegnili iz Save.

*** Nič ni tako prikrito, da bi ne bilo očito.** Pred osmimi leti dne 22. februarja so našli na železniškem tiru pri postaji Videm-Krško težko ranjenega železniškega poduradnika Josipa Malgaja iz Zagreba. Pokojnik je pred smrtjo izpovedal, da ga je oropal v vlaku neki neznaneč in ga nato sunil iz vagona. Vzel mu je klobuk in površnik, uro z verižico in večjo vsoto denarja. Po osmih letih se je sedaj posrečilo najti krivca, nekega Janeza Glogovška iz Stare vasi pri Vidmu. Izročili so ga okrožnemu sodišču v Celju.

*** Vinko Gačnik v zaporu.** Preteklo soboto sta imela šentruperška orožnika kaplarja Anton Srebot in Ignac Jelovšek lep plen. Vlovlila sta znane nevarnega vlomilca Vinka Gačnika, ki je bil zadnji čas strah Dolenjske. V okoliških vaseh sta zvedela, da prebiva omenjeni tat v Podkoti v hiši Antonije M. Približala sta se k hiši neopaženo in čakala. Kmalu je prišel iz hiše pričakovani. Ko pa je opazil orožnika, je hitro segel v žep in hotel izvleči vojaško pištolo. Orožnika pa sta v tem trenutku že merila hudodelcu na prsi. Drzni tat, ki bi bil v stanju streljati na orožnika, se je tega tako prestrašil, da je dvignil roke in prosil, naj ne streljata. Orožnika sta ga takoj uklenila. Oblečen je bil, kakor so sploh radi tako postopači, prav gosposko. Nosil je špičaste čevlje, katere je pred kratkim ukradel v trgovini Pence v Mokronogu. Pri aretaciji se je vedel zelo domišljavo, kakor da bi bil še ponosen na svoj nečedni posel. Kljub temu, da imajo polno dokazov, je Gačnik vse tajil, kar mu pa seveda ne bo nič pomagalo.

Ljudje so kaj zadovoljni gledali, ko so videli, kako sta orožnika gnala uklenjenega namišljenega gospoda, pred katerim je trepetala vsa okolica. Zeleti bi bilo, da bi ljudje take nepridiprave takoj prijavili, kajti izgovor, da jih ne prijavijo zato, ker se jih boje, ne drži vedno.

*** Ubegel kaznenec.** Iz zapora višnjegorskega sodišča je predvčerajšnjim pobegnil skozi okno 46letni France Žagar, prisoten v Mirno peč. Zaprt je bil zaradi različnih tatvin.

*** Aretiran deset let po zločinu.** Orožniki v Starem Bečeju so aretirali Stefana Jozo, 52letnega bogatega posestnika, ki je obdolžen, da je pred desetimi leti umoril svojega soseda Stefana Gorotva, s katerim je živel v večnem prepiru. Jozo je izdala odpuščena služkinja, ki je izpovedala, da je njen gospodar Jozo ubil Gorotva meseca novembra leta 1918. Umor sta potrdila obdolženčev sin in svakinja.

*** Muha poseda po nesnagi in prenaša bolezenske kali tudi do 24 km daleč.** Ravno tako povzročajo stenice, bolhe in uši razna težka obolenja, kot legar itd. Zato je snaga in desinfekcija stanovanja in delavnice pogoj za obrambo pred okuženjem. Način obrambe pred okuženjem in desinfekcije dobro predočuje poseben oddelek na Stalni higijenski razstavi na velesejmu v Ljubljani.

*** Pri žlečnih in jeternih boleznih, žlečnih kamnih, zlatenici uredi naravna Franz Josef grenčica popolno prebavo.** Izkušnje na klinikah nas uče, da je posebno uspešna kura Franz Josef grenčice, ako jo spiješ zmešan z gorko vodo zjutraj na tešče želodca. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecijskih trgovinah.

PROSVETA

p. Dr. Pavel Brežnik: Junaki prekomorskih poletov. V Ljubljani 1928. Založila Tiskovna zadruga. Prosveti in zabavi. 20. zvezek. Str. 127. Cena brošurani knjigi 36 Din, v platno vezani 46 Din. — Kot 20. zvezek zbirke «Prosveti in zabavi» je izdala Tiskovna zadruga za Binkošti knjigo, ki je prvo slovensko delo, ki se peča z letalstvom. S tem je zamašena občutna vrzel pred vsem v našem mladinskem slovstvu. Po pravici se je že ponovno naglašalo, da manjka naši mladini krepke, zdrave dušne hrane. Brežnikova knjiga je visoka pesem dela in energije, neustrašenosti in potrpljenja! Zračni junaki, ki jih slika, so dosegli svoje cilje edinole po dolgoletnem delu, po mnogih razočaranjih in trudapolnem potrpljenju. Ni je primernejše knjige, ki bi jo dali odraščajoči moški mladini v roke in ni dvoma, da jo bo redkokakšna knjiga tako zelo zanimala kot ravno ta. Knjiga je razdeljena na štiri dele: prvi nas seznanja s prvimi poletji preko Rokavskega preliva, drugi s prvim poletom iz Francije v Afriko, tretji slika tekmo za preoceanski letalski rekord, zadnji pa polete preko Severnega ledenega oceana. Najslavnejši letalci sveta: Bleriot, Garros, Alcock in Lindbergh so nam živo predočeni. Knjiga natančno popisuje težave teh zračnih junakov in končno zmago, ne pozabi pa tudi onih, ki so žrtvovali svoje življenje za visoke cilje, za katerimi so stremeli, kot sta bila n. pr. Nungesser in Coli. Knjigo, ki jo krasi mnogo lepih slik pilotov in njih avionov, bi moral imeti vsak dijak pa tudi vsak odrasli, ki občuduje pionirje človeštva in se zanima za njegov napredek.

ŽENSKI VESTNIK

Praktični nasveti

Sveži madeži od črnila (tinte) se dajo iz vsakega blaga odpraviti z mlekom. S krpo, namočeno v mleku, drgni madež v krogu od zunaj na znotraj in ga izperi še s čisto vodo.

Umazano steklenice očistiš, ako narežeš vanje krompirja in priliješ malo vode, kateri si pri-mešala žličico soli.

Madeže od blata najlaže spraviš iz deznika, če jih zdrgneš s špiritom.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Iz zgodovine kmetijskega stanu

Položaj po velikih kmetijskih uporih do reform
Jožefa II.

Iz zgodovine kmetijskih uporov vemo, da se je slovenski kmet zaman trudil, da bi si z orožjem priboril pravice, ki so mu pripadale že radi tega, ker je sam obdeloval zemljo. Kri, prelita v kmetijskih puntih, ni obrodila onih sadov, kot so jih pričakovali kmetje. Za to je bila moč nasprotnih sil prevelika in kmetijska organizacija prešibka.

V začetku 17. stoletja je sicer plemstvo izgubilo politično moč, ki jo je imelo dotlej, in je zvesto služilo državnemu centralizmu in absolutizmu; bilo je odslej vedno uslužno dvoru in njegovim zahtevam. Ker pa je zmagalo napram kmetijskim revolucionarnim težnjam, si je obdržalo popolno oblast nad kmetijskimi podložniki. Dasi je torej plemstvo izgubilo politični vpliv v državi, so plemiči obdržali državna in deželna upravnna in vojaška mesta v državi. Pa tudi vsa višja cerkvena mesta so imeli plemiči.

Proti takemu stanu s tolikimi pravicami je bil ubogi slovenski kmet brez zaščite, zlasti ker ga je plemstvo sovražilo kot puntarja in kot manj vrednega človeka. Nasprotje med kmetom in plemičem pa je bilo pri nas tudi glede narodnosti. Nemški grajščak je sovražil tudi jezik, ki ga je govoril slovenski podložnik. Pa tudi v meščanih slovenski kmet ni imel zaslonbe, ker je bilo tudi meščanstvo pri nas po večini tujerodno, nemško. Zares slovenski je bil le kmetijski stan. To moramo tu še prav posebno poudariti. Ker je bil namreč več stoletij na Slovenskem edino kmet Slovenec, gre torej vprav slovenskemu kmetu zasluga, da smo se ohranili kot narod, ker bi bili sicer že zdavnaj izginili. Ta edini slovenski stan pa je bil vse do reform Marije Terezije in Jožefa II. velik revež. Delati je moral trdo tlako in plačevati veliko desetino. A to še ne bi bilo tako hudo, tlačilo ga je tudi podložništvo. Tudi osebno ni užival nikake svobode. Kot podložnik namreč ni smel brez dovoljenja gosposke zapustiti zemljišča. Brez dovoljenja se ni smel ženiti. Otroci so morali vsi ostati v istem poklicu. Če je hotel kmet vzgojiti otroka za kak drug poklic, bodisi za obrt ali za izobražen poklic, je moral dobiti za to dovoljenje grajščaka, kateremu je bil podložen. Koliko kmetijskih talentov je pri tem propadlo, oziroma se ni moglo razviti!

Take so bile razmere do cesarice Marije Terezije in cesarja Jožefa II. Marija Terezija je hotela utrditi in ojačiti državo predvsem s kmetijskim stanom, ker je videla v poljedelstvu temelj za gospodarsko moč države. Kmet naj bi lahko preživel sebe in družino in zmožel tudi davke v mirnem in vojnem času. Zato je leta 1748. olajšala podložništvo in uvedla okrožne in deželne urade, pri katerih se je kmet odslej lahko pritožil zoper zemljiško gosposko. Tudi je pravičnejše razdelila davke, ki so težili dotlej skoro edino kmeta. S tako zvanim robotnim patentom je dalje rešila kmeta izkoriščanja samovoljnih grajščakov. Njen naslednik Jožef II. pa je leta 1782. podložništvo sploh odpravil.

Marija Terezija je skrbela tudi za to, da se je kmet tudi izobrazil. Skrbela je za skrbnejše gozdno gospodarstvo, za čebelorejo, svilorejo in domačo obrt. Zato so se ustanovljale kmetijske družbe in pisale poučne knjige. V istem smislu kot Marija Terezija je deloval tudi njen sin in naslednik Jožef II. Z mnogimi patenti je zboljšal položaj avstrijskega, torej tudi slovenskega kmeta. Odslej se je mogel kmet svobodno seliti in se ženiti brez grajščakovega dovoljenja, učiti se v obrtu, iti v šolo, izbirati si poklic in biti gospodar svojega premoženja. Nihče ga ni smel pregnati s posestva. Toda kmet še vendar ni ostal lastnik, delati je moral še dalje tlako. A dobil je pravico, da se je lahko pritožil, če so mu to previsoko odmerjali.

Krzna.

Bela krzna nimajo za okras sobe nobene vrednosti, če zares niso čiste bele barve.

Taka krzna lahko vedno čistite z „RADIONOM“ brez velikega truda.

Napravite raztopino „RADIONA“ v mrzli vodi in krtačite s to raztopino krzno v ravnih potezah.

Nato morate s čisto vodo dobro izprati, da izgine „RADION“ in nesnaga.

Potem posušite krzno v blagi toplini, a nato ga okrtajte, pa bo kot novo in belo kot sneg.

Slovenski kmet žal ni mogel biti deležen vse one izobrazbe, ki so jo nudile Jožefove reforme nemškemu kmetu. Ta vladar je namreč hotel iz raznolikih avstrijskih dežel ustvariti enotno državo, v kateri naj bi se govoril tudi en sam jezik. Posledica tega je bila, da so se ustanovljale po večini predvsem nemške šole in da so blagodat reform užili v polni meri le Nemci, nenemški avstrijski narodi pa so bili zapostavljeni.

Tako so reforme Marije Terezije in Jožefa II. precej izboljšale položaj slovenskega kmeta, a mu vendar niso dale vsega onega, kar so dale drugim, predvsem Nemcem; za državo je bil manj vreden, ker je bil Slovenec.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Kanadsko pismo

Depot Harbour, maja.

Cenjeni urednik, prosim Vas, da priobčite ta dopis iz naše nove domovine. Tu Vam opišem naše nove življenske prilike. Pred par leti je bila Kanada nam Jugoslovanom nepoznana dežela, odkar pa so Združene države zabranile dostop, je glavna točka za priseljevanje iz naše države Kanada. Današnji položaj jasno dokazuje, da je priseljevanje za nas Jugoslovane pomembno, toda nam manjka vzajemnosti ter smo v tem pogledu daleč za drugimi narodi. Zelo so redki izseljenci, ki se ne bi razočarali, ko pridejo v svojo novo deželo. Skoro vsak je zapustil domovino zaradi sedanjih težkih življenskih razmer, nepravičnega postopanja sedanosti kakor tudi temne bodočnosti. Toda vsak izseljenec ve šele sedaj, kaj mu je bila domovina, ter jo vsak hrepeni zopet videti. Saj tudi za Kanado velja pregovor: «Ni vse zlato, kar se svetli!»

Običajno se vsak novi izseljenec pošlje do Winnipegu in od tam na farmo ali pa se prepusti svoji usodi. Na tukajšnjih farmah je dolgo dnevno delo, zaslužek pa od 15 do 40 dolarjev na mesec.

Zaradi tega skuša vsak najti svojo srečo ter se podajajo izseljenci v šume, rudnike ali mesta. O tovarnah pa sploh ni govora, kjer naš narod težko dobi delo, ker ima Kanada zadosti svojih ljudi. Najtežje je pa to, ker se težko dobi stalno delo. Delovna sezija traja kvečjemu pet do šest mesecev. Temu vzrok pa je dolga, mrzla kanadska zima.

Mi spodaj podpisani delamo sedaj tu v Depot Harbour v pristanišču za razkladanje in nakladanje parnikov. Delo in plača bi še bila, toda delamo kvečjemu tri do štiri dni v tednu.

Mnogo pozdravov pošiljamo svojim rojakom v domovini in si želimo skorajšnjega svidenja: Franc Kaplan (Rakitnica), Ciril Štrbenk (Sodražica), Ivan Lovšin (Mozelj), Ivo Kmetie (Trzin), Anton Sitar (Stara gora), Feliks Peček (Golo), Anton Lenič (Golo), Valentin Kirn (Breg), Alojzij Škulj (Zigmarice), Franc Ožbalt (Pungart), Jože Papež (Kočevje), Jakob Zupančič (Maverlin), Frane Jagodic (Sveti Lenart), Jožef Vidmar (Gabrijele).

ZANIMIVOSTI

× Bivši sodnik — tat. Od binkoštnega pone-deljka sedi v zaporu mariborskega okrožnega sodišča dr. Rudolf Fohn, ki je bil aretiran zaradi suma tatvine in vloma. Star je kakih 35 let, študiral je gimnazijo v Celju, juridično fakulteto na univerzi v Gradcu, nato pa služboval pred vojno nekaj let kot avskultant pri sodiščih v Mariboru in Celju. Med vojno ga je usoda zavlekla na zločinska pota in sedaj gre z njim očitno vedno niže. Po svoji naravi je dr. Fohn neozdravljiv kleptomani. Ako vidi kako dragoceno stvar, zlasti pa tak predmet muzejske vrednosti, se ne more premagati, da si ga ne bi prisvojil. Tako je že med vojno prišel v konflikt z zakonom, izgubil svojo službo in se seznanil tudi s policijskimi sodnimi zapori. Njegovi znanci so upali, da ga iztrgajo iz krempljev nesrečne strasti, a vsa prizadevanja so bila zaman in inteligentni mož je padal vedno globlje. Ko je pred par leti zapustil naše zapore, je odšel v Avstrijo, kjer pa je tudi prav kmalu obrnil nase pozornost kriminalnih oblasti. Za nekaj časa je nato izginil, pred tedni pa se je neopaženo vrnil v mariborsko okolico, kjer je bilo njegovo zadnje bivališče v Kamnici. Popolnoma je že propadel in prišel na stopnjo tatu iz navade. Zapri so ga pod sumom, da je ukradel v Mariboru neko motorno kolo. Ko je bil že par dni v zaporu, so prišli na dan tudi drugi njegovi grehi. Med drugim so ugotovili, da je odnesel iz naravoslovnega in fizikalnega kabineta mariborske državne gimnazije več predmetov, od katerih so jih nekaj našli v njegovem skrivališču pod nekim grmom v Mestnem parku. Ker ni iz-

ključeno, da ima Fohn na vesti tudi druge tatvine in da je nekaj ukradenega blaga razprodal, poziva mariborska policija vse, ki so imeli s tem nesrečnim doktorjem kakršnekoli kupčije, da to prijavijo ali njej ali pa najbližji žandarmerijski stanici.

× **Čebela na delu.** V preiskuševalnici za čebelarstvo v ameriškem poljedelskem ministrstvu je napravil prof. Leroy Miller zelo zanimive poskuse, da ugotovi, koliko zmora čebela s svojim delom. Uporabil je posebne oznake za posamezne čebele delavke in pa električen aparat, ki je zaznamoval prihod vsake čebele v panj. Miller je dognal na ta način, da se od 2,434.666 čebel, ki so zletele iz panja, nekaj več nego 3% niso več vrnile. To so žrtve hipnih viharjev, prevelike utrujenosti, ptic i. dr. V svojem življenju izleti čebela delavka približno 3165krat in nektarja nabere okroglo 800 miligramov. Treba je torej 567 čebel, da naberejo funt nektarja ali več nego 1000, da spravijo funt medu v panj, kajti dva funta nektarja izdaja za funt medu. Uspehi posamezne čebele torej navzlic vsej pridnosti niso bogve kako veliki, ali skupno delo dela čudeže.

Zdravljenje

artristkih in živčnih bolezni.

Okrepitev sile, ki je klonila radi fizične, umske ali moralne preutrujenosti (pri moških, ženskah in otrokih).

Znanstveno so dokazali znameniti učenjaki, kot Broun-Sekar, Karno, Guaze in drugi, da so predčasna onemoglost človeškega organizma in nato brzo propadanje, ovenelost, starost pa tudi smrt posledice utrujenosti, bolečin in nerazvitja življenjskih žlez tega organizma, ki ga ne nasičajo v potrebni meri z energijo tvornimi fermenti sile, energije in mladosti. Zaradi tega se zaustavlja krvni obtok in prememba materije, zastruplja se kri s strupi narušene izmene (sečne kisline, uratov itd.). Na srečo so isti učenjaki dokazali, da po nasičenju organizma s fiziološkim ekstraktom (kot je «Kalefluid» D. Kaleničenka) iz življenjskih žlez neke živali se zopet vrača delovna sposobnost, zdravje in mladeniška sila. Zato tudi uporablja «Kalefluid» medicinski zbor vsega sveta pri milijonih bolnikov kot močno, okrepjujoče in moč vračajoče sredstvo za časa bolezni in po njej, a posebno v naslednjih primerih: ako slabo delujejo sekretovne žleze, pri fizični in živčni utrujenosti, starostni oslabeledosti, težki malokrvnosti, ker «Kalefluid» ojačuje in pomlaja vse elemente organizma, vračajoč mu zdravje in moč. «Kalefluid» čisti kri strupov narušene izmene, odstrani fizično, umsko in moralno preutrujenost, pospeši krvni obtok in izmeno snovi, razkroji in ukine sečno kislino, urate in druge strupe, ki povzročajo bolezni. «Kalefluid» draži apetit, krepi tudi normalno funkcijoniranje srca, krvnih sokov, ledvic, jeter in organov za prebavo ter dihanje. «Kalefluid» povečava delovanje mozga, ki ustvarja rdeča krvna telesa in s tem obnavlja kri ter povečuje delovno sposobnost in perijodo aktivnega življenja.

Vobče je «Kalefluid» potreben vsem onim, katerih organizem je nagnjen k boleznim, kajti zahteva stalni povratek sile, porabljene po nevrasteniji, nevralgiji in boleznim srca, krvnih sokov, artristkim in revmatičnim boleznim.

Po kurzu zdravljenja s «Kalefluidom» prenehajo same od sebe: utrujenost, nervoznost, nesposobnost za delo, bolečine, živčno razburjenje in potrtost, ki so posledica življenjskih ekscesov telesa in duha, trpkih spominov in tuge. Prejšnji bolnik postane zopet zdrav, sposoben za delo in uživa vse radosti življenja mladih let.

Gg. zdravnikom pošiljamo «Kalefluid» zaradi poskušnje gratis in franko.

Detajlna literatura «Pomlajevanje in zdravljenje organizma» z medicinskih vidikov se dobiva brezplačno in franko.

«Kalefluid» je odlikovan s 5 Grand prix in 5 velikimi zlatimi kolajunami.

Važna opomba. Tajnost pridobivanja iz življenjskih žlez visoko zdravilnih fermentov je znana samo D. Kaleničenku. Zaradi tega se varujte vseh cenjenih, a večasih za zdravje celo škodljivih ponaredb in zahtevajte samo naturalni «Kalefluid» D. Kaleničenka.

«KALEFLUID» se dobi v lekarnah vseh držav. Za pojasnila se je obrniti na naslov: V Franciji: «Société Kalefluid D. Kaleničenko, Neuillu s-Seine pres Paris 7, rue de L'Quest; v Angliji: London S. V. 7, 65 Harrington Hardens. General Agency of Kalefluid; v Nemčiji: W. Andrejew, Berlin, Charlottenburg, Niebhrstr. 75; v Jugoslaviji: Beograd, Bitoljska ulica 5, Miloš Marković.

× **Dragoceni živali.** Največji živalski park v Evropi je brez dvoma v Londonu, katerega imenujejo na kratko «cu». Tukaj tudi diktirajo cene raznim živalim in je torej londonski «cu» nekaka živalska borza. Seveda pa se mora ta «borza» ravnati po povpraševanju in dobavi. So tudi take živali, katere sploh nimajo nobene cene, tako n. pr. žirafa. Odrašlo žirafu namreč ni mogoče po železnici transportirati. Kače velikanke prodajajo po dolžini, a velikanske želve po uteži. A tudi tu niso cene enake, kajti dobro razvita zdrava žival vrže vedno več kot pa zaostala. Nosorog je vreden povprečno po 5000 dolarjev, povodni konj 4500 dolarjev, slon 3500 dolarjev, mlada žirafa 3000 dolarjev, cebra 750 dolarjev, pingvin 375 dolarjev, medved 350 dolarjev, rajska ptica 200 dolarjev in opica 40 dolarjev.

× **Lov na žive predpotopne zmaje.** Šele pred nekoliko leti smo zvedeli, da bivajo na malem otoku Komodu, vzhodno od Jave, čez tri metre dolgi kuščarji, potomci nekdanjih predpotopnih zmajev. Med tem so podvzeli love in poizkušali ujeti take strahotne živali. Pravkar je izdal Anglež Burden knjigo, v kateri opisuje svoje doživljanje na takšnih lovih. O prvem srečanju z njim pripoveduje sledeče: «Tu se je prikazal siv in velik nestvor. Zlezal sem na ugodno mesto, pri čemer sem bil zelo oprezen, da bi me ne videl, kajti oči teh bestij so ostrejšje od oči vseh zverin. Kuščar je počasi lazil skozi grušč gorskega obronka; solnce je izžarevalo svoje poševne žarke, tako da je spremljala črna senca temno žival. Bil je pravcat predpotopen nestvor v tej predpotopni okolici.» Požrešnost teh reptilov opisuje zelo zanimivo. Nekoč je zmaj napadel konja in si odtrgal velik kos njegovega mesa iz bokov. Drugič je drug eksemplar požrl cel zadek merjasca s parklji in nogami vred do hrbtnične kosti. Najlažje je ujeti žival pri takšni požrtiji, ker je zelo zdražljiva in se večkrat od razburjenja zaduši, če jo zalotiš s takšnimi grizljaji v gobcu. Lov pa je silno težaven in nevaren. Običajno zvabijo zverino v jamaste pasti, kjer jih potem zvežejo z vrvmi. Potreben je seveda dober metalec vrvi. Burdenova ekspedcija je imela takšnega strokovnjaka, po imenu Defossea. «Malajci», pravi avtor, «se niso drznili bliže nego na par pedit od živali. Tedaj je prišel čas za Defossea. Hladnokrvno je stopil s svojo veliko zanjko na bojišče. To vam je bil nenavaden par, stari lovec in njegov nasprotnik, ki se je zdel ves divji in ki mu je pena dobesedno lila iz gobca. Toda Defosse je bil pameten. Prvi met ni uspel, tako je ovil vrv še enkrat z istim mirom, kakor da se vadi. Zmaj je sekal s svojimi kremplji divje okoli sebe. Defosse se je postavil čisto blizu za njim in mu vrgel laso okoli vratu. Konec vrvi smo pritrdili okoli nekega drevesa. Potem smo mu z drugo vrvjo ujeli rep, da ni mogel stem orožjem napraviti nobene škode. In sedaj je bil razorožen.»

× **Razvoj ameriških železnic.** Le človek s pogledom daleč v bodočnost, bi bil v početku iznajdba železnice mogel prorokovati moderno železnico kakršna je danes v Združenih državah. Leta 1827. je Quincy železnica prevažala premog po tračnicah s konjsko vprego, a tračnice so bile lesene. Leta 1829. je bila prva lokomotiva zgrajena za Hudson železnico, a že leta 1831. je Baltimore-Ohio železnica razpisala 4000 dolarjev nagrade za najboljši stroj. Leta 1836. je tako zvana lokomotiva «Vašington» vzbujala pozornost, kajti s to je bilo mogoče voziti tudi vkreber. Prva «Clinton» lokomotiva ter vozovi, ki izgledajo kot nekdanji poštni vozovi pri nas, je razstavljena na neujorškem glavnem kolodvoru. V početku železnic so mislili, da je potovanje s temi nevarno in neki angleški poročevalec je pisal, da prevažanje z železnico n. pr. trgovčeve možgane tako pretrese, da ko pride na cilj v Newyork, niti ne ve, po kaj je prišel in mora domov pisati po informacije. Ko je leta 1831. peljal prvi vlak po Hudson železnici, je stroj bruhal iskre v velikosti oreha in ker so potniki takrat sedeli tudi na strehah, so bili vsi osmojeni, kakor tudi dežniki, s katerimi so se branili pred nenavadnim dežjem. Velika zmeda je nastala, ko so potnikom pričele goreti obleke. Ob celi progi je bilo polno rado-

vednežev, ki so prišli gledat železnega konja od daleč. Pri bližanju lokomotive so se konji, ki so bili vpreženi v vozove radovednežev, plašili, se vzpenjali in pobegnili. Na celi progi je bilo videti vse polno begajočih konj. Vozovi niso bili pripravnji, zrak v njih je bil neznošen in na vsakem koncu voza je stala po ena peč. V bližini peči so se potniki pekli, bolj oddaljeni pa zmrzovali. Tudi spalne vozove so že imeli kmalu po otvoritvi, a postelje v teh so bile v treh nadstropjih. Kdor je imel tam okolu poldrugi meter «čez pas», ta ni mogel računati, da bo spal v takih tesnih vagonških posteljah. Leta 1867. je neki mladenič z imenom Pullman prebil na vlaku noč, katere ni mogel pozabiti in kar mu je dalo misel na izboljšanje spalnih voz. Iznašel je spalni voz, kakršne najdemo še dandanes, ne samo po ameriških železnicah, pač pa tudi v vseh drugih državah. Gradnja prve transkontinentalne železnice v Ameriki je bila združena z velikanskimi težkočami. Z gradnjo vred se je pomikalo dalje tudi mesto, kateremu so rekli «The hell on wheels» (pekel na kolesih). Kakor hitro je bilo nekaj kilometrov železnice zgrajene, so tudi mesto naložili na nizke vozičke in dalje je šlo. Da to ni bilo kako mirno mesto, bo pač razumljivo. Le zelo strogim postavam se je bilo zahvaliti, da ni bilo pri tej gradnji več kot enega umora na dan. V tem popotnem mestu sicer ni bilo nikakih imobilij, pač pa en dnevni časopis, pet plesnih dvoran in 23 gostilnic, v katerih se je zabavalo tri tisoč progovnih delavcev. Do leta 1850. je imela Amerika samo 9000 milj železnic, in sicer po večini le v Novi Angliji. Na jugu in vzhodu železnice tako rekoč še poznali niso. Že v prihodnjem desetletju, t. j. do leta 1860. pa je obstajalo 31.000 milj železnic. To desetletje je bilo namreč za Ameriko zelo dobičkanosno in ker je bilo mnogo milijonarjev, ki so darovali velike vsote za železnice in pa ker je bilo zemljišče tako rekoč zastoj, je imelo za posledico gradnje železnic v velikem obsegu. Višek pa je bil dosežen v letih 1880. do 1890., ko je bilo zgrajenih nič manj kot 70.000 milj železnic. To se je vršilo tako naglo, da dostikrat v pokrajinah, kjer so polagali progo, še ni bilo nobenih naselbin in je bil železničar prvi, ki je tod oral ledino. Šele za železnico so prišli naselbeniki, a tudi to ne povsod. Zgrajenih je bilo mnogo milj železnic, na katerih še dolga leta ni bilo nobenega prometa in so železnice izkazovale le izgubo. Dandanes pa je z gradnjo novih železniških prog skoraj pri kraju. Da, celo več manj pomembnih prog so že opustili, oziroma razdrli, kajti avtomobil je danes pač mnogo udobnejše prometno sredstvo, kot pa železniški kupej. Velika razlika med evropskimi in ameriški železnicami je tudi v tem, da tam ne poznajo prvega, drugega, tretjega, ali celo četrtega razreda kot n. pr. v Nemčiji, ali pri nas v Bosni. Tam je za vse potujoče in sam razred, le kdor hoče posebno udobno potovati, ta doplača nekaj ter se vozil zato v Pullmanovem vozu, kakršni so tudi že po evropskih železnicah videti. Stroji in vozovi so drugačne konstrukcije kot pa pri nas. Celo kolesa so na drug način pritrjena, tako da je v Ameriki vožnja z vlakom mnogo bolj mirna kot v Evropi. Elektrifikacija železnic v Ameriki nima bodočnosti. Premog je tam zelo cenen, a v zadnjih letih so pričeli stroje kuriti z oljem. V državi Texas, kjer je največ olja, so vsi stroji preurejeni za kurjavo z oljem. Ker skoraj vse reke v Ameriki tečejo od severa proti jugu, rečna plovba ne pride dosti v poštev, zato pa imajo železnice, ki vodijo od vzhoda proti zahodu tudi še v dobi avtomobila posebno vlogo v življenju jadrnega razvoja ameriške industrije in poljedelstva.

× **Bivši poslanec — tat.** Pred sodiščem v Szolnoku na Madžarskem se je pred dnevi zagovarjal bivši poslanec in vodja opozicijske stranke malih kmetov Aleksander Herczeg, in sicer radi tatvine. Herczeg, ki je velik bogataš in veleposestnik, je vlomil v družbi dveh tovarišev pri svojem sosedu in mu odnesel večjo zalogo koruze. Tatvina pa je bila kmalu odkrita in prizadeti posestnik je zvedel, da je vlomil Herczeg. Bivši poslanec se je sicer z njim pobotal in škodo poravnal, bil pa je toliko nepreviden, da se je

K o s p i t e

Vam ni treba imeti ni-
kakih skrbi za perilo,
ker

ŽENSKA HVALA

raztaplja nesnago tako,
da drugo jutro trebate
perilo samo malo ku-
hati v rastoplini, za ka-
tero vzamete

Schichtovo Terpentin milo

Schichtova
Ženska hvala
Prasek za pranje

Schichtovo
terpentinovo milo

kmalu s sosedom spril. In sosed ga je ovadil orožnikom. Pri razpravi se je bivši poslanec zagovarjal, da je tatvino izvršil zgolj iz osvete, ker mu je sosed nagajal. Pomagal mu pa zagovor ni in je bil obsojen na mesec dni zapora in 6000 Din denarne globe.

× Psi, mačke in krave, srečonosci. Angleži so izredno praznoverni. Neki zelo razširjen angleški list je pred kratkim to ugotovil potom tozadevnih člankov v svojem časopisu. Angleža ne pripraviš, da bi se na trinajsti dan meseca poročil. Ker je na Angleškem veljavna le civilna poroka, imajo trinajstega vsakega meseca uradniki, teh uradov prosto, ker nimajo opravila. Ako pa je 13. celo petek, potem še drugi dan, v soboto ni nikogar blizu in tako imajo ti uradniki že v četrtek popoldne konec tedna. Angleža ne pripraviš, da bi v hotelu spal v sobi št. 13. O tem so se že tudi naši hotelirji v Dalmaciji prepričali. Tako je ta nesrečna številka v angleških hotelih in prenočiščih sploh izpuščena. Nezgode na morju so dandanes že jako poredke. A zakaj bi moral potnik ravno v kabini številka 13 potovati čez veliko lužo, ako pa ta številka pomeni nesrečo. Zato bi oni potnik, kateri bi vztrajal na tem, da mu dajo kabino s to številko, parobrodno družbo spravil v zadrego, kajti te številke na parnikih ni število trinajst pomeni torej nesrečo, nasprotno pa so mačka, pes in druge živali srečonosci. Lindbergh je prvotno hotel seboj v letalo, s katerim je letel v Evropo, vzeti mačko, v zadnjem trenutku pred odhodom pa se je premislil. Kakor vsi vemo, je pa kljub temu, da ni imel srečonosca na letalu, srečno preletel Ocean. Anglija je kljub veliki konkurenciji Amerike še vedno največja sila na morju. Tudi trgovskih parnikov ima ta najmočnejša država izmed vseh drugih velesil, največ. Nobenega izmed teh tisočev parnikov pa ni, kateri ne bi imel na krovu te, ali one srečonosne živali. Vojna ladja «Renown» n. pr. ima na krovu popolnoma črno mačko, «Blackhawk» zopet ima rjavega psička. Angleška križarka «Kairo» je imela dolgo vrsto let na krovu gazelo, oklopnica «Chatam» pa celo leva, kateri pa sedaj na starost uživa pokojnino v londonskem zoološkem parku. Irski gardni polk je skozi vso svetovno vojno imel s seboj volčjaka. Po vojni je tudi ta pes nastopal pri vseh paradah ter poleg vojaške godbe korakal kamorkoli je ta hodila. Ko je poginil, mu je polk kot svojemu bojnemu tovarišu priredil svečan pogreb. Brez dvoma najbolj nenavadne srečonosce pa ima škotski gardni polk. To sta dve kravi, katerima so dali ime Berta in Bela.

Tudi ti dve sta polk spremljevali skozi vojne težave ter polku za silo dajali tudi potrebno mleko. Ko pa je po dokončani vojni polk korakal skozi mesto London, sta v vrstah vojakov korakali tudi Berta in Bela. Tako vidimo, da je praznovernje razširjeno med vsemi narodi, pa najsi bodo na nižji ali višji kulturni stopnji.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dolga jeza.

Mož: «Ljuba žena, povej mi vendar, zakaj si se tako razsrdila?»

Žena: «Tega ne vem, lahko ti pa povem, da ti ne bom nikoli odpustila.»

V sanki.

Neka boljša polovica je svojega možička večkrat nalagala, znala pa se je spretno izgovoriti, tako da ji ni mogel do živnega.

Nekoč jo je zalotil pri debeli laži, pa se mu je zopet izmuznila, trdeča, da laž še ni omadeževala njenih ust.

«Dobro», je odnehal. «Toda, kadar se boš prvič zlagala, bom napravil s svinčnikom na kuhinjsko steno debelo črto.»

«Norec!» je zakričala. «Ali ne veš, da smo kuhinjo šele prebelili?»

Precejena kava.

«Kava ima danes nekaj zoprni okus», je prijela Žižova gospa svojo kuharico. «Ali je nisi precejnila?»

«Cedilo se mi je nekam izgubilo, zato sem rabila nogavico», je Micika odkrito priznala.

«Jezus, ali si ob pamet!»

«Nič hudega, gospa, saj sem vzela staro ponošeno.»

Zavrujen vsiljivec.

K gospodični, ki se je peljala na tramvaju, je prisedel mlad gospod ter se ji je začel prilizovati.

«Vi ste najlepša med najlepšimi, kar sem jih videl v življenju!» jo je povzdignil.

«Zal, da vam ne morem vrniti poklona, ker sem videla že mnogo lepših gospodov», ga je hladno zavrnila.

Na shodu.

Kaplan (šolarju): «Marš ven! Ko boš kaj imel pod nosom, boš lahko na shodu.»

Šolar: «Saj tudi Vi nimate brk, pa smete biti na shodu in še govorite.»

V nejevolji.

Zlebar je hotel izročiti sinu kmetijo, da bi se oženil, temu pa se je upirala njegova boljša polovica.

«Ivan je še premlad za gospodarstvo in dovolj pameti še nima za ženitev», je sitnarila okrog možička.

«Kadar bo pameten, tedaj pa prav gotovo ne bo več mislil na ženitev», se je starec vznejevoljil.

Izogibanje.

Peter in Pavel sta šla po cesti, zatopljena v živahne pogovore. Nenadoma so Petru zastali koraki, tudi obraz se mu je omračil, čemur se je prijatelj zelo čudil, ker ni poznal pravega povoda.

«Ali ti je slabo?» ga je zaskrbelo.

«Ne, ampak moj upnik prihaja, kateremu dolgujem 100 Din. Dajva se mu izogniti.»

«Ni treba, prijatelj! Tvoj upnik mi je dolžan 200 Din. Ali ga vidiš? Pravkar je zavil po stranski poti...»

Dobrodelnost.

Neka gospa, ki je nabirala darove za otroško zavetišče, je prišla k skopuhu ter ga je prosila za prispevek.

«Kdaj bo pa dom dozidan?» je vprašal s prisiljenim zanimanjem.

«Ako pojde po sreči, ga bomo v kakih desetih letih slovesno otvorili.»

«Potem pa zbogom!» jo je odslovil. «Otroci bodo do takrat že dorasli.»

Ponesrečenec.

Navihanec se je ponesrečil pri delu ter je prišel, čim je okrevaj, z berglo po odškodnino.

«Ali ste bili že pri zdravniku? ga je vprašal podjetnik. «Kje imate potrdilo?»

«Zdravnik mi je rekel, da berglo lahko odložim, a ga ne kaže poslušati.»

«Zakaj pa ne?» je podjetnik porasel.

«Zato, ker bom dobil najbrž več podpore, ako bom hodil ob bergli...»

Znal si je pomagati.

Bajtar Zlobec si je na skrivaj zažgal hišo in dobil zavarovalnino. Denar pa mu je kmalu pošel in mož je ugibal, kako bi si zopet opomogel. Zavaroval se je zoper točo, kot nalašč pa je bilo tisto leto prav ugodno vreme.

Nekega poletnega dneva je sedel na meji ob svoji njivi, kjer je zorela pšenica. «Hudirja, požgati sem znal, požgati», je modroval, «toče pa ne morem napraviti.»

Ljubosumnost.

«Ali ti ugaja naša nova kuharica?» je vprašala ljubosumna žena svojega mladega soproga.

«Njena lepota je naravnost očarljiva», jo je pohvalil. «Oh, njene zvezdne oči, vrtnici podobne ustnice — skratka: njen deviški obrazek!»

«A takol!» Žena se je zasukala ter je, čim je mož odšel po opravkih, odpovedala kuharici službo. Odpoved je še postrila z ukazom, da mora takoj zapustiti njeno hišo.

«Pa zakaj?» je kuharica zahtevala utemeljitev. «Zato, ker ste prelepi za svojega gospodarja», ji je pojasnila.

Poročni prstan.

Cim je gospa Nerga zlezla pod zakonski jarem, je pričela tožiti, da je nesrečna in prevarana v zakonu.

«Pa se ločiva!» je predlagal njen soprog. «Letos še ne», je odklonila. «Prej moraš platiti moj poročni prstan, ki si ga kupil na obroke.»

Zobobol.

Gospodična je prišla k staremu zobnemu zdravniku, naj ji izruje skrbino tako, da ne bo čutila nikake bolečine.

«Nekoliko vas bo že bolelo, zakaj s poljubom vam je ne morem izdreti», se je pošalil.

«Ako bi zobe izdirali s poljubom, bi šla pa prav gotovo drugim», mu je zasolila.

Kratki lasje.

Neka mlada moderno ostrizena gospa je prihitela domov, globoko užaljena, ker jo je nekdo tako grdo razžalil, da ne pojde več na ulico, dokler ji ne zrastejo lasje.

«Kaj pa se je prigodilo?» se je plašil ljubeči soprog.

«Pomislil, peljala sem se na tramvaju ter sem v gneči stopila na nogo nekemu gospodu, ki je zarjul: »Kdo pa je tisti smrkavec, ki hodi po moji nogi!«

Sta se tudi med vojno naučila.

Francelj in Matic sta v Kranju na semnju prodajala koše. Pa jih je Francelj prodal za 30 kron ceneje nego Matic in jih kar naenkrat vse razprodal. Matic ga je jezno in nevoščljivo opazoval. Ko je tudi on svojo robo spravil v denar, sta se našla »pri Jelenu« in Matic je še vedno nevoljen vprašal Franceljna: «Povej mi no, kako si mogel tako poceni prodajati? Jaz sem, da ti po pravici povem, vse vitre nakradel, pa sem še s to ceno komaj izhajal.»

«Jaz pa čisto lahko, ker sem, da ti po pravici povem, kar narejene koše vzela...»

Strašno.

Berač prosi nekega gospoda za dar. Ko pa mu ga ta odreče, ponovi svojo prošnjo s pripombo, da bo moral sicer nekaj storiti, česar še nikoli ni storil.

«Gospod mi dá zaproseni dar, dasi se mu berač nič kaj prida ne zdi, in ga vpraša, kaj bi bil sicer storil, ako ne bi dobil denarja.»

«Delati bi bil moral», se je smeje odrezal beraški potepuh in jo odkuril.

Dragocena ura.

«Moj čas je dragocen», je modroval vaški skopuh, kadar ga je vprašal siromak za posojilo. «Vsaka minuta je vredna 100 dinarjev.»

«Ha, če bi vi imeli mojo uro, potem bi šele obogateli!» ga je nekoč potegnil nekdo izmed njegovih dolžnikov.

«Zakaj?» je hlastnil radoveden. «Zato, ker prehiteva», mu je porogljivo odprnil.

Pristna kaplja.

Vinski trgovec (svojemu trgovskemu vodji): «Naš kletar se mi zdi, da večkrat naše vino pije.» Vodja: «Kako to?»

Vinski trgovec: No, ali ni vsak hip bolan...»

Pri sodišču.

Sodnik: «Saj ne dvomim, gospod zagovornik, da je vaš varovanec pošten, toda on to reč premalo rabi.»

Hitro se je skesal.

Uradnik: «Včeraj zvečer sem pri veselici prosil za roko sosedove hčere.»

Predstojnik: «No, in kaj želite?»

Uradnik: «Njen oče bo k vam prišel vprašat, kakšen sem, zato vas lepo prosim, da me popišete kar se dá slabo...»

Preveč točno poročilo.

Ves divji je prišel v uradništvo lista gospod in grdo nahrulil poročevalca: «Vrag naj vzame vas in vaš list.»

Urednik vpraša: «Kaj smo vam storili tako hudega?»

«Pisali ste, da se je predvčerajšnjim priklatil neki tat v moje stanovanje, da je pobral iz moje pisalne mize denar, pozabil pa k sreči na mizi ležečo zlató uro.»

Urednik: «Ali ni to res?»

«Seveda je res, ali oni prokleti človek je preteklo noč zopet prišel in je odnesel še uro, ki jo je bil prejšnji večer pozabil.»

Jabolko ne pade daleč od drevesa.

K veroučitelju pride oče nekega učenca, da bi poizvedel, kako se sinko kaj uči. Veroučitelj pravi očetu: «Prav zelo obžalujem, da se je vaš sin zadnje čase poslabšal: dečko postaja vedno bolj hudoben in vedno grše preklanja.»

«Tri sto kosmatih hudičev,» je ušlo očetu, «pa bi vendar rad zvedel, kje se je ta prokleti smrkavec tako kleti naučil.»

Listnica uredništva

Laško-Huda jama. Dopis ni primeren.
Bistrica pri Limbušu. Take dopise objaviti zabranjuje zakon.

I. R. Smešnice so prav dobre, članka dobro sestavljena ali škoda, da ni vsebina primerna.
Stražišče. Poročilo premalo jasno.

Kokrica. Ker je dopis brez podpisa, ga ne objavimo.

MALI OGLASI

Dvokolo zastoj

dobi, kdor se odvadi tobaka, samo v trgovini dvokoles in šivalnih strojev Milko Škerlec, Sv. Tomaž-Ormož. Zahtevajte prospektele! 138

Stavbišče in 47.000 opeke

na glavnem trgu (pri cerkvi) v Križevcih (Prekmurje) se takoj proda za 35.000 Din. Ugodno za vsake vrste obrt in trgovino. Več se lahko izve v gostilni Gorčan in pri Janezu Hari, Križevci 87, Prekmurje. 140

Pekovskega vajenca

krepkega, poštenih staršev, sprejme takoj Ž u ž e k. Skofja Loka. Pogoji ugodni. 143

Stalen zaslužek

pri sposobnosti tudi stalno mesto dobé resni gospodarje za brezkonkurenčno lahko delo izven službe. Oddajo se tudi okrajna zastopstva. — Ponudbe na upravo «Domovine», Maribor, pod «Resno in pridobitveno delo». 142

Lep smrekov les za celulozo

kupl P. T o m e, V. G. Medvode. 135

Žimnice (modroce)

vrhnje in spodnje, otomane, razne divane, žimo, afrk. cvilih in vse potrebščine prodaja najceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg 2.

Priporočja se modna trgovina

„Pri nizki ceni“
IG. ZARGI, Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 3 in št. 11.

Nova, velika

Knjiga krojaštva

za samouke o prikrojevanju moških oblačil.

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7
Zahtevajte opis knjige! 128

Violine od 95 Din,
gramofoni od 345 Din,
ročne harmonike od
85 Din, mandoline od
136 Din, citre od
192 Din, gitare od
207 Din, lesena in
pločevinasta pihala,
tamburice itd. v prvovrstni kvaliteti, po izredno
nizkih cenah, direktno iz tovarniškega skladišča 8 dni na
ogled. Instrument, ki vam ne bi ugajal, vzamemo nazaj.

Velik ilustrovani cenik zahtevajte ga takoj od tvirke: Skladišče

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik, MARIBOR št. 104-A

ŽIMA

za modroce, najboljša in najcenejša, pri
M. Masterl,
tovarna žime, Stražišče pri Kranju.

„Prijatelj zdravih
tolažba bolnih“

Iahko so nazivali že naši stariši in dedje prvi
lepopidišči »Fellerjev« bol ublažujoči

„ELSA-FLUID“

tako so nazivali več kot 30 let njegovi zvesti odjemalci to priljubljeno narodno sredstvo in kozmetikum, ter v mnogim zahvalnim listima priznavajo, da se imajo zahvaliti edino pravem Fellerjevemu »Elsafluidu«, ako so se obvarovali pred prehladom, kihanjem, influenco, gripo, kašljem, hripavostjo, kakor tudi da niso trpeli na nespavanju, nervozi in slabosti.

Ker kaj je vzrok vsem tem težavam? V največji meri je krivo nezadostno negovanje telesa in slabi obtok krvi! Toda s čim se telo najbolj neguje in na kak način se krvotok najneškodljivije in najugodnije pospešuje? Potom otiranje, mazanja in pranja s pravim »Fellerjevim« Elsafluidom, kateri je prirejen iz sokov raznih zdravih rastlin, in koja uporaba zunanjá kakor tudi notranja prija želodcu in vsemu ostalemu telesu. Poizkusite! Kmalu bo Vaše razpoloženje veselo, Vaš tek izvrsten, volja do dela se bo ojačila, čutili se bode te osveženi in pomlajeni! Toda kje si bode te nabavili ceno in pravi »Fellerjev« Elsa-Fluid?

V lekarnah in vseh tozadevnih trgovinah kjerkoli bode te zahtevali. Povsod bode te plačali za poizkusno stekleničico 6 Din, za dvojno 9 Din, za specialno steklenico 26 Din. Ali, ako naročite direktno po pošti stane z omotom in poštino vred 9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 specialni steklenici 62 Din. Nasprotno 27 poizkusnih ali 18 dvojnih ali 6 specialnih samo 139 Din. Naslov označite jasno.

EUGEN V. FELLER,

Stubica Donja, Elsatrg 360, Hrvatska.

J. STJEPUŠIN

ZAGREB, JURJEVSKA 57

priporočja

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovano na pariški izložbi

Cenik franko